

ISSN 2518-1467 (Online),
ISSN 1991-3494 (Print)

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ҰЛТТЫҚ ҒЫЛЫМ АКАДЕМИЯСЫНЫҢ
Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінің

Х А Б А Р Ш Ы С Ы

ВЕСТНИК

НАЦИОНАЛЬНОЙ АКАДЕМИИ
НАУК РЕСПУБЛИКИ
КАЗАХСТАН
Қазақстан Республикасының
педагогикалық университетінің
Абая

THE BULLETIN

THE NATIONAL ACADEMY OF
SCIENCES OF THE REPUBLIC OF
KAZAKHSTAN
Abai Kazakh National Pedagogical
University

PUBLISHED SINCE 1944

3 (403)

MAY-JUNE 2023

ALMATY, NAS RK

БАС РЕДАКТОР:

ТҮЙМЕБАЕВ Жансейіт Қансейітұлы, филология ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА құрметті мүшесі, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің ректоры (Алматы, Қазақстан)

БАС РЕДАКТОРДЫҢ ОРЫНБАСАРЫ:

БИЛЯЛОВ Дархан Нұрланұлы, PhD, ҚР ҰҒА құрметті мүшесі, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінің ректоры (Алматы, Қазақстан), **Н = 2**

ҒАЛЫМ ХАТШЫ:

ӘБІЛҚАСЫМОВА Алма Есімбекқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Абай атындағы ҚазҰПУ Педагогикалық білімді дамыту орталығының директоры (Алматы, Қазақстан), **Н = 2**

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫ:

САТЫБАЛДЫ Әзімхан Әбілқайырұлы, экономика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Экономика институтының директоры (Алматы, Қазақстан), **Н = 5**

САПАРБАЕВ Әбдіжапар Жұманұлы, экономика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА құрметті мүшесі, Халықаралық инновациялық технологиялар академиясының президенті (Алматы, Қазақстан), **Н = 6**

ЛУКЪЯНЕНКО Ирина Григорьевна, экономика ғылымдарының докторы, профессор, «Киево-Могилян академиясы» ұлттық университетінің кафедра меңгерушісі (Киев, Украина), **Н = 2**

ШИШОВ Сергей Евгеньевич, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, К. Разумовский атындағы Мәскеу мемлекеттік технологиялар және менеджмент университетінің кәсіптік білім берудің педагогикасы және психологиясы кафедрасының меңгерушісі (Мәскеу, Ресей), **Н = 4**

СЕМБИЕВА Ләззат Мыктыбекқызы, экономика ғылымдарының докторы, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің профессоры (Нұр-Сұлтан, Қазақстан), **Н = 3**

АБИЛЬДИНА Салтанат Қуатқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды мемлекеттік университеті педагогика кафедрасының меңгерушісі (Қарағанды, Қазақстан), **Н = 3**

БУЛАТБАЕВА Күлжанат Нурымжанқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Ы. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясының бас ғылыми қызметкері (Нұр-Сұлтан, Қазақстан), **Н = 2**

РЫЖАКОВ Михаил Викторович, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Ресей білім академиясының академигі, «Білім берудегі стандарттар және мониторинг» журналының бас редакторы (Мәскеу, Ресей), **Н = 2**

ЕСІМЖАНОВА Сайра Рафихевна, экономика ғылымдарының докторы, Халықаралық бизнес университетінің профессоры, (Алматы, Қазақстан), **Н = 3**

«Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясының Хабаршысы».

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Меншіктенуші: «Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы» РҚБ (Алматы қ.). Қазақстан Республикасының Ақпарат және коммуникациялар министрлігінің Ақпарат комитетінде 12.02.2018 ж. берілген

№ 16895-Ж мерзімдік басылым тіркеуіне қойылу туралы куәлік.

Тақырыптық бағыты: *әлеуметтік ғылымдар саласындағы зерттеулерге арналған.*

Мерзімділігі: жылына 6 рет.

Тиражы: 300 дана.

Редакцияның мекен-жайы: 050010, Алматы қ., Шевченко көш., 28, 219 бөл., тел.: 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы, 2023
Типографияның мекен-жайы: «Аруна» ЖК, Алматы қ., Мұратбаев көш., 75.

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

ТУЙМЕБАЕВ Жансент Кансеитович, доктор филологических наук, профессор, почетный член НАН РК, ректор Казахского национального университета им. аль-Фараби (Алматы, Казахстан)

ЗАМЕСТИТЕЛЬ ГЛАВНОГО РЕДАКТОРА:

БИЛЯЛОВ Дархан Нурланович, PhD, почетный член НАН РК, ректор Казахского национального педагогического университета им. Абая (Алматы, Казахстан), **Н = 2**

УЧЕНЫЙ СЕКРЕТАРЬ:

АБЫЛКАСЫМОВА Алма Есимбековна, доктор педагогических наук, профессор, академик НАН РК, директор Центра развития педагогического образования КазНПУ им. Абая (Алматы, Казахстан), **Н = 2**

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:

САТЫБАЛДИН Азимхан Абылкаирович, доктор экономических наук, профессор, академик НАН РК, директор института Экономики (Алматы, Казахстан), **Н = 5**

САПАРБАЕВ Абдижапар Джуманович, доктор экономических наук, профессор, почетный член НАН РК, президент Международной академии инновационных технологий (Алматы, Казахстан), **Н = 6**

ЛУКЪЯНЕНКО Ирина Григорьевна, доктор экономических наук, профессор, заведующая кафедрой Национального университета «Киево-Могилянская академия» (Киев, Украина), **Н = 2**

ШИШОВ Сергей Евгеньевич, доктор педагогических наук, профессор, заведующий кафедрой педагогики и психологии профессионального образования Московского государственного университета технологий и управления имени К. Разумовского (Москва, Россия), **Н = 4**

СЕМБИЕВА Лязгат Мыктыбековна, доктор экономических наук, профессор Евразийского национального университета им. Л.Н. Гумилева (Нур-Султан, Казахстан), **Н = 3**

АБИЛЬДИНА Салтанат Куатовна, доктор педагогических наук, профессор, заведующая кафедрой педагогики Карагандинского университета имени Е.А.Букетова (Караганда, Казахстан), **Н=3**

БУЛАТБАЕВА Кулжанат Нурымжановна, доктор педагогических наук, профессор, главный научный сотрудник Национальной академии образования имени Ы. Алтынсарина (Нур-Султан, Казахстан), **Н = 3**

РЫЖАКОВ Михаил Викторович, доктор педагогических наук, профессор, академик Российской академии образования, главный редактор журнала «Стандарты и мониторинг в образовании» (Москва, Россия), **Н=2**

ЕСИМЖАНОВА Сайра Рафихевна, доктор экономических наук, профессор Университета международного бизнеса (Алматы, Казахстан), **Н = 3**

«Вестник Национальной академии наук Республики Казахстан».

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Собственник: ООО «Национальная академия наук Республики Казахстан» (г. Алматы).
Свидетельство о постановке на учет периодического печатного издания в Комитете информации Министерства информации и коммуникаций и Республики Казахстан № **16895-Ж**, выданное 12.02.2018 г.

Тематическая направленность: *посвящен исследованиям в области социальных наук.*

Периодичность: 6 раз в год.

Тираж: 300 экземпляров.

Адрес редакции: 050010, г. Алматы, ул. Шевченко, 28, ком. 219, тел. 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© Национальная академия наук Республики Казахстан, 2023

Адрес типографии: ИП «Аруна», г. Алматы, ул. Муратбаева, 75.

EDITOR IN CHIEF:

TUIMEBAYEV Zhanseit Kanseitovich, Doctor of Philology, Professor, Honorary Member of NAS RK, Rector of Al-Farabi Kazakh National University (Almaty, Kazakhstan).

DEPUTY CHIEF DIRECTOR:

BILYALOV Darkhan Nurlanovich, Ph.D, Honorary Member of NAS RK, Rector of Abai Kazakh National Pedagogical University (Almaty, Kazakhstan), **H = 2**

SCIENTIFIC SECRETARY:

ABYLKASSYMOVA Alma Esimbekovna, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Executive Secretary of NAS RK, President of the International Academy of Innovative Technology of Abai Kazakh National Pedagogical University (Almaty, Kazakhstan), **H = 2**

EDITORIAL BOARD:

SATYBALDIN Azimkhan Abilkairovich, Doctor of Economics, Professor, Academician of NAS RK, Director of the Institute of Economics (Almaty, Kazakhstan), **H = 5**

SAPARBAYEV Abdizhapar Dzhumanovich, Doctor of Economics, Professor, Honorary Member of NAS RK, President of the International Academy of Innovative Technology (Almaty, Kazakhstan) **H = 4**

LUKYANENKO Irina Grigor'evna, Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of the National University "Kyiv-Mohyla Academy" (Kiev, Ukraine) **H = 2**

SHISHOV Sergey Evgen'evich, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Pedagogy and Psychology of Professional Education of the Moscow State University of Technology and Management named after K. Razumovsky (Moscow, Russia), **H = 6**

SEMBIEVA Lyazzat Maktybekova, Doctor of Economic Science, Professor of the L.N. Gumilyov Eurasian National University (Nur-Sultan, Kazakhstan), **H = 3**

ABILDINA Saltanat Kuatovna, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Pedagogy of Buketov Karaganda University (Karaganda, Kazakhstan), **H = 3**

BULATBAYEVA Kulzhanat Nurymzhanova, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Chief Researcher of the National Academy of Education named after Y. Altynsarin (Nur-Sultan, Kazakhstan), **H = 2**

RYZHAKOV Mikhail Viktorovich, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, academician of the Russian Academy of Education, Editor-in-chief of the journal «Standards and monitoring in education» (Moscow, Russia), **H = 2**

YESSIMZHANOVA Saira Rafikhevna, Doctor of Economics, Professor at the University of International Business (Almaty, Kazakhstan), **H = 3**.

Bulletin of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan.

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Owner: RPA «National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan» (Almaty). The certificate of registration of a periodical printed publication in the Committee of information of the Ministry of Information and Communications

of the Republic of Kazakhstan **No. 16895-Ж**, issued on 12.02.2018.

Thematic focus: *it is dedicated to research in the field of social sciences.*

Periodicity: 6 times a year.

Circulation: 300 copies.

Editorial address: 28, Shevchenko str., of. 220, Almaty, 050010, tel. 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, 2023

Address of printing house: ST «Aruna», 75, Muratbayev str, Almaty.

BULLETIN OF NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES
OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN
ISSN 1991-3494
Volume 3. Number 403 (2023), 231-245
<https://doi.org/10.32014/2023.2518-1467.505>

УДК 37.022
МРПТИ 14.35.07

©A.S. Smykov¹, Z.K. Kulsharipova^{1*}, L.Sh. Syrymbetova², Z.Sh. Shavaliyeva¹,
I.O. Saifurova¹, Z.Y. Burashova³, 2023

¹Margulan University, Pavlodar, Kazakhstan;

²Karaganda Buketov University named after academician E.A. Buketov,
Karaganda, Kazakhstan;

school №70 by Zhankoja batyr, Kyzylorda, Kazakhstan.

E-mail: kulsharipovazk@mail.ru

PROBLEMS OF PEDAGOGICAL CULTURE IN THE CONDITIONS OF MODERN EDUCATION

Smykov Amir Serikovich — doctoral student of Margulan University

Kulsharipova Zaru Kasymovna — Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (docent),
Professor of Margulan University, Pavlodar, Kazakhstan

E-mail: kulsharipovazk@mail.ru. ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6170-099X>;

Syrymbetova Laila Sarkytovna — Candidate of Pedagogical Sciences, Professor, Karaganda
Buketov University, Karaganda, Kazakhstan

E-mail: miss.syrymbetova@mail.ru. ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5063-3231>;

Shavaliyeva Zulfia Shavaliyevna — Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of
the Higher School of Pedagogy, head of the educational program «Special Pedagogy», Margulan
University, Pavlodar, Kazakhstan

E-mail: zulyas580plm@mail.ru. ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7869-2324>;

Saifurova Indira Orymbayevna — Lecturer-moderator of the Higher School of Natural Sciences,
Margulan University, Pavlodar, Kazakhstan

Burashova Zamira Yertugankyzy — Primary school teacher Region Kyzylorda, village Aiteke bi,
school №70 by Zhankoja batyr

Abstract. The article focuses on the development of the future teachers' personality, which determines the relevance of posing and solving the problem. The research problem is primarily due to the increasing influence of the development of general and pedagogical culture of the pedagogical university in modern conditions. During the last decade in pedagogical science there has been a trend of cultural analysis of pedagogical reality. The analysis of pedagogical culture reveals two main directions of culture research - the culture of the pedagogical community and the culture of the individual, between which there is a dialectical relationship. The article discusses the problems of declining cultural level of students and presents

the analysis of the main categories: "culture" and "pedagogical culture". The diversity of approaches to explaining the phenomenon of pedagogical culture allows us to present it as an integral quality of a professional teacher's personality, as a condition and prerequisite for effective pedagogical activity. Particular attention is paid to the fundamental ideas of the term "professional culture" of a teacher in the theory and methods of professional education. The essence, structure and stages of formation of the professional readiness concept aimed at the implementation of the main functions of pedagogical activity are considered. In the scientific theories and practices of professional training of university teacher training, revised by the author and supplemented in accordance with the research carried out, it is observed that traditionally more attention is paid to the pedagogical component than to the psychological one. Currently, the system of higher pedagogical education faces the challenge not only to preserve the best traditions of creative personality development taking into account the ability to organize, plan pedagogical activities, but also to adapt to the changing conditions of learning associated with new innovative directions. Generalization of the research results allowed to formulate the main conclusions and outline the prospects for further scientific search of pedagogical culture components and identifying the needs of future teachers at the level of cultural subject.

Keywords: pedagogical education, cultural-educational environment, professional-cultural values, pedagogical culture, competences

©А.С. Смыков¹, З.К. Кульшарипова^{1*}, Л.С. Сырымбетова², З.Ш. Шавалиева¹, И.О. Сайфурова¹, З.Е. Бурашова³, 2023

¹Ә.Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық университеті,
Павлодар, Қазақстан;

²Академик Е.А. Бөкетов атындағы Қарағанды университеті,
Қарағанды, Қазақстан;

³Жанқожа батыр атындағы №70 орта мектеп, Қызылорда, Қазақстан.
E-mail: kulsharipovazk@mail.ru

ҚАЗІРГІ БІЛІМ БЕРУ ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ МӘДЕНИЕТ МӘСЕЛЕЛЕРІ

Смыков Амир Серикович — Ә.Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық университетінің докторанты

Кульшарипова Зару Касымовна — педагогика ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор (доцент), Ә.Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық университетінің профессоры, Павлодар, Қазақстан

E-mail: kulsharipovazk@mail.ru. ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6170-099X>;

Сырымбетова Ляйля Саркытовна — п.ғ.к., профессор, Академик Е.А. Бөкетов атындағы Қарағанды университеті, Қарағанды, Қазақстан

E-mail: miss.syrymbetova@mail.ru. ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5063-3231>;

Шавалиева Зульфия Шавалиевна — Педагогика ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор, «Арнайы педагогика» білім беру бағдарламасының жетекшісі Ә.Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық университеті, Павлодар, Қазақстан
E-mail: zulyas580plm@mail.ru. ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7869-2324>;

Сайфурова Индира Орумбаевна — жаратылыстану жоғары мектебінің оқытушы-модераторы, Ө. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық университеті, Павлодар, Қазақстан
Бурашова Замира Ертуғанқызы — Қызылорда облысы, Қазалы ауданы, Әйтеке би кенті, Жанқожа батыр атындағы №70 орта мектеп

Аннотация. Мақалада мәселерді қою мен шешудің өзектілігін анықтайтын болашақ ұстаздардың тұлғалық дамуына арналған. Зерттеу мәселелері, ең алдымен қазіргі жағдайда ұстаздарды даярлайтын жоғары оқу орнының жалпы педагогикалық мәдениетінің дамуына әсер етуінің артуына байланысты. Соңғы онжылдықта педагогикалық ғылымда педагогикалық шынайылықты мәдени талдау үрдісі байқалады. Педагогикалық мәдениетті талдау мәдениетті зерттеу бағытының өзара деалектикалық байланысы бар, екі негізгі педагогикалық қауымның мәдениеті және тұлға мәдениеті көрсетеді. Мақалада студенттердің мәдениет деңгейінің төмендігі мәселелері қарастырылып, «мәдениет» және «педагогикалық мәдениет» категорияларына талдау жасалған. Педагогикалық мәдениет феноменін түсіндірудегі көптеген көзқарастар, кәсіби-педагог тұлғасының ажырамас қасиеті және тиімді педагогикалық қызметінің алғы шарттары ретінде көрсетеді. Кәсіби білім беру теориясы мен әдістемесіндегі ұстаздың «кәсіби мәдениеті» терминінің іргелі ұғымдарына ерекше назар аударылған. Педагогикалық іс-әрекеттің негізгі функцияларын жүзеге асыруға бағытталған кәсіби дайындық концепциясының мәні, құрылымы және қалыптасу кезеңдері қарастырылады. Педагогикалық жоғары оқу орны студенттерін кәсіби даярлаудың ғылыми теориялары мен тәжірибелерінде автормен қайта қарастырылған және жүргізілген зерттеулерге сәйкес толықтырылған, дәстүрлі түрде психологиялық компоненттен гөрі педагогикалық компонентке көбірек көңіл бөлінетінін байқауға болады. Қазіргі уақытта жоғары педагогикалық білім беру жүйесінің алдында Педагогикалық қызметті ұйымдастыру, жоспарлау қабілетін ескере отырып, шығармашылық тұлғаны дамытудың ең жақсы дәстүрлерін сақтау ғана емес, сонымен қатар жаңа инновациялық бағыттармен байланысты өзгеріп жатқан оқыту жағдайларына бейімделу міндеті тұр. Зерттеу нәтижелерін жалпылау негізінде қорытындыларды тұжырымдауға, педагогикалық мәдениеттің құрамдас бөліктерін ғылыми ізденістерді белгілеуге және мәдени субьектісі деңгейіне болашақ педагогтардың қажеттілігін айқындауға мүмкіндік берді.

Түйін сөздер: педагогикалық білім, мәдени-білім беру ортасы, кәсіби және мәдени құндылықтар, педагогикалық мәдениет

©А.С. Смыков¹, З.К. Кульшарипова^{1*}, Л.С. Сырымбетова²,
З.Ш. Шавалиева¹, И.О. Сайфурова¹, З.Е. Бурашова³ 2023

¹Павлодарский педагогический университет им. А. Марғұлана,
Павлодар, Казахстан;

²Карагандинский университет имени академика Е.А. Букетова;

³Средняя школа №70 им.Жанкожа батыра, Кызылорда, Казахстан.

E-mail:kulsharipovazk@mail.ru

ПРОБЛЕМЫ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ В УСЛОВИЯХ СОВРЕМЕННОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Смыков Амир Серикович — докторант Павлодарского педагогического университета имени Ә. Марғұлан

E-mail: *kastro.a@mail.ru*

Кульшарипова Зару Касымовна — кандидат педагогических наук, ассоциированный профессор (доцент), профессор Павлодарского педагогического университета имени Ә. Марғұлан

E-mail: *kulsharipovazk@mail.ru*. ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6170-099X>;

Сырымбетова Ляйля Саркытовна — кандидат педагогических наук, профессор, Карагандинский университет имени академика Е.А. Букетова, Караганда, Казахстан

E-mail: *miss.syrymbetova@mail.ru*. ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5063-3231>;

Шавалиева Зульфия Шавалиевна — кандидат педагогических наук, ассоциированный профессор высшей школы педагогики, руководитель образовательной программы «Специальная педагогика», Павлодарский педагогический университет имени Ә. Мағұлан

E-mail: *zulyas580plm@mail.ru*. ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7869-2324>;

Сайфурова Индира Орумбаевна — преподаватель-модератор высшей школы естествознания, Павлодарский педагогический университет имени Ә. Мағұлан

Бурашова Замира Ертуғановна — Кызылординская обл, Казалинский р., пос.Айтеке би, средняя школа №70 им. Жанкожа батыра

Аннотация.Статья посвящена вопросам развития личности будущих учителей, что определяет актуальность постановки и решения проблемы. Проблема исследования обусловлена, прежде всего, возрастающим влиянием развития общей и педагогической культуры педвуза в современных условиях. В статье обсуждаются проблемы снижения культурного уровня обучающихся и представлен анализ основных категорий: «культура» и «педагогическая культура». В статье особое внимание уделяется фундаментальным представлениям термина «профессиональная культура» педагога в теории и методике профессионального образования. Рассмотрены сущность, структура и этапы становления понятия профессиональная готовность, направленная на реализацию основных функций педагогической деятельности. В переработанных заново автором и дополненные в соответствии с проведенными исследованиями научных теорий и практик профессиональной подготовки студентов педагогического вуза наблюдается тот факт, что в традиционно больше внимания уделяется педагогической составляющей, чем психологической. В настоящее время перед системой высшего педагогического образования

стоит задача не только сохранения лучших традиций развития творческой личности с учетом способности к организации, планированию педагогической деятельности, но и адаптации к меняющимся условиям обучения, связанных с новыми инновационными направлениями. Обобщение результатов исследования позволило сформулировать основные выводы и обозначить перспективы дальнейшего научного поиска компонентов педагогической культуры и выявлению потребностей будущих педагогов на уровне субъекта культуры.

Ключевые слова: педагогическое образование, культурно-образовательная среда, профессионально-культурные ценности, педагогическая культура, компетенции

Кіріспе

Болашақ педагогтің кәсіби мәдениеті, ең алдымен, шығармашылық әлеуеттің әрбір құрылымдық буынының дамуына ерекше жағдай жасалған университетте оқу процесінде қалыптасады. Бүгінгі күні қолданбалы маңызы бар кәсіби құндылықтардың құзыреттілік мәселесі көтерілуде.

Педагогикалық жоғары оқу орны студенттерінің тұлға ретінде дамуы ұйымдасқан мәдени-білім беру ортасы негізгі кәсіптік қасиеттерді, жалпы мәдени, кәсіби және тұлғалық құзыреттіліктерді кең әлеуметтік контексте дамытуға ықпал еткенде жан-жақты жүзеге асырылады.

Бұл үдерістегі әлеуметтік-мәдени миссия студенттердің – болашақ мұғалімдердің нақты педагогикалық іс-әрекеттің маңыздылығын түсінуге, шығармашылық іс-әрекетті жүзеге асыруға жеткілікті әлеуетке ие болуына мүмкіндік беретін қажетті шарт болып табылады (Введенский 2004)

При подготовке данной статьи авторам было важно ответить на следующие вопросы: кто и как становится преподавателем вуза и каковы особенности педагогической деятельности в вузе? Что такое педагогическая культура и каковы ее основные составляющие? Сколько времени нужно, чтобы стать профессиональным педагогом и освоить современные методы и технологии обучения? С чего начать обучение? Как освоить педагогическое мастерство? Как видим, вопросов, требующих ответа, много, и задача авторов – постараться помочь будущим педагогам найти на них ответы, получить необходимые ориентиры в профессиональной педагогической работе.

Әлемдік тәжірибе көрсеткендей, Еуропа мен АҚШ-тың көптеген елдерінде болашақ педагогтарды өте маңызды ғылыми даярлау жүргізілуде, онда педагогикалық қызметке дайындық бойынша арнайы курстар, семинарлар, тренингтер бар, мысалы, ұйымдастыру принциптері мен оқыту этикасы; жалпы педагогика мен психология; білім беру бағдарламаларының сапасын жобалау, іске асыру және бағалау; педагогикалық стратегиялар және т.б. (Шпаковская, 2007).

Педагогикалық мәдениеттің мәнін жақсы түсіну үшін оның негізгі бағыттарын бөліп көрсетуге болады, олар әдетте педагогикалық ойлау мәдениеті, моральдық - рухани мәдениет, сондай-ақ коммуникация мәдениеті деп аталады (Веремчук, 2022; Заец, 2016).

Педагогикалық ойлау деп зияткерлік және практикалық қызметте жүзеге асырылатын және білім беру процесінің тиімді жұмысына әкелетін мұғалімнің кәсіби ойлауының ерекше стилі түсініледі (Деркач, 2013). Педагогикалық қызметті жүзеге асыра отырып, болашақ мұғалім когнитивті, операциялық және аксиологиялық сияқты компоненттерді қамтитын нақты кәсіби құзыреттілікке ие болуы қажет (Таб 1).

Кесте-1 Кәсіби құзыреттіліктің компоненттері

№	Құзыреттілік компоненттері	Анықтамалар
1.	Когнитивті компонент	оқытылатын пәннің кәсіби білімі, оны оқыту әдістемесі және психологиялық білімі.
2.	Операциялық компонент	ағымдағы педагогикалық мәселелерді шешуде тиісті дағдылар мен дағдылардың болуын білдіреді.
3.	Аксиологиялық компонент	мұғалімнің құндылық бағдары ретінде түсініледі.
4.	Акмеологиялық компонент	бұл әлеуметтік тетіктерге қосылудың жаңа деңгейіне шығу, жеке тұлғаның белсенді қалыптасуы, ол өз тағдыры үшін жауапкершілікті өз мойнына алуы керек, нәтижесінде ол өзін-өзі жүзеге асыратын әлеуметтіліктің бағыты

Әдетте, жоғары білім беру жүйесіндегі эпистемология, акмеология, аксиология мәселесіне келгенде, «Акмеология», «Аксиология: құндылықтар туралы философиялық ілім», «Таным теориясы пәндерін» оқу бағдарламаларына әртүрлі вариацияларда енгізу қажеттілігі туралы айтылады (Деркач, 2013).

Алға қойылған мақсатқа жету үшін мынадай өзара байланысты міндеттерді шешу жоспарлануда:

- студенттердің жетілген ғылыми және ұтымды ойлауын дамытуға ықпал ету;

- қазіргі тенденциялар мен даму нәтижелерін түсінуге қызығушылық ғылыми және философиялық білім, олардың рухани мәдениет саласындағы басқа да негізгі білімдермен байланысы;

- классикалық және қазіргі заманғы философияны өз бетінше және тиімді оқыту дағдыларын жетілдіру, оқығандарыңызды жинақтау;

- дүниетанымдық көзқарастарды қабылдау мен бағалаудың әртүрлі тұжырымдамалық және сыни қабілеттерін дамыту;

- акмеологиядағы әртүрлі тәсілдер мен позицияларды талдау және салыстыру қабілеті және таным теориясы, салыстырмалы бағалау және қорғау кезінде бәсекелес ұғымдарды дәлелдеу мүмкіндігі;

- ойлау мәдениетінің негіздері мен дағдыларын жетілдіру: философиялық-дүниетанымдық мәселелерге және оларды талдау, түсіндіру тәсілдеріне – жазбаша да, ауызша да өз пікірін мазмұнды, қисынды және дәлелді тұжырымдау және баяндау дағдылары (Балашов, 2017).

Материалдар мен әдістер

Кәсіби мәдениет педагогикалық іс-әрекеттің әмбебаптығы мен күрделі

сипатына байланысты көпкомпонентті болып табылады, ол келесі компоненттермен тығыз байланысты:

Біз дайындаған көп деңгейлі жүйелік кешен шарттарды қамтиды (кесте - 1):

Кесте – 1 Педагогтің кәсіби мәдениетінің күрделі көп деңгейлі жүйесі

№	Кәсіби мәдениет жүйесі	Анықтамалар
1.	Құндылықтар жүйесі	кәсіптік қызметте рұқсат етілген әрекеттердің шеңберін анықтайтын бағдар мен идеялардың мазмұнын анықтайды.
2.	мақсат қою	характеризует уровень влияния на представление личности о нормах, правилах, необходимых для полноценной профессиональной жизнедеятельности.
3.	Студенттердің болашақ кәсіби қызметтің құралдары мен әдістерінің жүйесі	оқу материалының технологиясын нормативтік пайдалануды білуге арналған терминологиялық, тұжырымдамалық және категориялық аппараты бар ғылыми тезаурусты қамтиды.
4.	Мұғалімнің ақпараттық-коммуникациялық құзыреттілігін дамыту	алдыңғы тәжірибе кезеңдері мен оқу жылдары жинақталған кәсіптік-педагогикалық мәдениет ресурсы.
5.	Кәсіби қызметтің объектілері	белгілі бір нормативтік өзгерістермен қызметтің әртүрлі салаларында білім алушылардың құқықтық білім негіздерін пайдалану қабілетінің жағдайы.

Технологиялық прогресс дәуірінде көптеген кәсіби және мәдени құндылықтар жоғалып кетеді, атап айтқанда, дәстүрлер, түлектердің рухани қасиеттері, шығармашылық өз бағытын өзгертеді.

Мәдени ұстанымдарды сақтау және дамыту үшін жағдай жасау маңызды.

Студенттерді дайындаудың негізгі құралы – педагогикалық менеджмент тәжірибесінің сапасы мен теориясының дамуының қазіргі заманғы тенденцияларын талдау.

Осыған байланысты педагогикалық мәдениеттің дамуының қазіргі заманғы тенденцияларын зерттеу ерекше өзектілікке ие, өйткені мамандықтардың табиғатындағы өзгерістерді көру қажет.

Бүгінгі таңда, коммерциялық тиімділік артқан заманда білім беру бизнесінің өзіндік қатаң талаптары бар. Қазіргі жағдайда кез келген маманның даярлық сапасы оның білім деңгейімен ғана емес, сонымен қатар оның жаңа кәсіби және әлеуметтік міндеттерді өз бетінше қойып, шешу қабілетімен де анықталады.

Осыған байланысты оқу процесін экстенсивті негізден интенсивтік негізге көшіру қажеттілігі туындады. Әр оқушының интеллектуалдық және шығармашылық қабілеттерін үнемі дамытып отыру қажет. Одан әрі кәсіби іс-әрекеттің тиімділігі және оның өзектілігі студенттің өзін-өзі тәрбиелеуге, өзін-өзі дамытуға, жаңашылдыққа қабілетті тұлғасының өзін-өзі көрсетуіне байланысты.

Техникалық прогресс ғасырында көптеген кәсіби - мәдени құндылықтар, атап айтқанда, түлектердің дәстүрлері, рухани қасиеттері, шығармашылығы өз бағытын өзгертеді.

Мәдени ұстанымдарды сақтау және дамыту үшін жағдай жасау маңызды.

Студенттерді даярлаудың негізгі құралы педагогикалық менеджмент тәжірибесінің теориясы мен сапасының қазіргі даму тенденцияларын талдау болып табылады.

Осыған байланысты педагогикалық мәдениеттің қазіргі даму тенденцияларын зерттеу ерекше өзекті болып табылады, өйткені кәсіптер табиғатындағы өзгерістерді көру қажет.

Бүгінгі таңда, коммерциялық тиімділік дәуірінде білім беру бизнесі өзінің қатаң талаптарына ие. Бұл жағдайда кез-келген маманды даярлау сапасы оның білім деңгейімен ғана емес, сонымен қатар жаңа кәсіби және әлеуметтік міндеттерді өз бетінше қою және шешу қабілетімен де анықталады.

Осыған байланысты оқу процесін экстенсивтіден қарқынды негізге көшіру қажеттілігі туындайды. Әр оқушының зияткерлік және шығармашылық қабілеттерін үнемі дамыту қажет. Әрі қарай кәсіби қызметтің тиімділігі және оның өзектілігі өзін-өзі тәрбиелеуге, өзін-өзі дамытуға, жаңашылдыққа қабілетті студент тұлғасының өзін-өзі көрсетуіне байланысты. (кесте-2).

Кесте – 2 Қазіргі білім беру технологиясының ресурсы

№	Технологиялар	Мазмұны
1.	Жеке тұлғаға бағытталған технология (сыни ойлау технологиясы)	арт-терапиялық әсер және денсаулық сақтау технологиялары.
2.	Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар	проблемалық оқыту технологиясы, ынтымақтастықта оқыту технологиясы.
3.	Жобалау технологиялары, ойын технологиялары	ассоциативті-бейнелі ойлауды дамыту технологиясы.
4.	Қабылдау процестерін дамыту технологиясы	педагогикалық мәдениет деңгейін дамыту технологиясы.

Болашақ педагогқа заманауи психологиялық технологияларды қолдану іс жүзінде сабақты жарқын, есте қаларлық, оқушылар үшін қызықты етіп өткізуге, бүгінгі күннің шындығына сәйкес келетін пәнге эмоционалды оң көзқарасты қалыптастыруға, сонымен қатар оқу-тәрбие процесінің жоғары тиімділігіне қол жеткізуге мүмкіндік береді.

Психология саласындағы мамандардың жоғарыдағы пікірлерін талдай отырып, біз бірінші жағдайда «психологиялық мәдениет, психологиялық мәселелерді тиімді шешу, тәсілдер, құралдар мен әдістердің жиынтығы» деген қорытындыға келеміз. екінші жағдай — бұл «психологиялық әдістерді қолдану туралы ғылым. Сондай-ақ, Н.П. Голяндин мен М.М. Макоев олардың анықтамасында «психологиялық техника» терминін қолданады. Жалпы педагогикалық мәдениет және оның ішінде психологиялық мәдениет кез келген күрделі жүйе сияқты қоғамда өзін-өзі ұйымдастыру қабілетіне ие. Яғни, психологиялық технологияларды зерделеу және пайдалану педагогикалық процесте мазмұнды, ақпаратты және белсенді болуы керек.

Маңызды: инновациялық технологияларды игеру үшін жұмыс істеуге деген ұмтылысты сезіну; өз күш-жігерін сабақта және сабақтан тыс уақытта тарата

білу; оқу-әдістемелік материалды жүйелеуге үйрету; ақпарат көзімен жұмыс істей білу.

Заманауи оқу орындарында оқу жинақтарын пайдалана отырып оқыту технологиясы белсенді түрде енгізілуде, бұл студенттерден осы жинақтарды оқытудың мазмұнын, әдістері мен тәсілдерін оқтын-оқтын материалдарды пайдаланбай, мектепте меңгеруді талап етеді.

Сонымен, жоғарыда айтылғандарға сүйене отырып, келесі қорытынды жасауға болады. Студенттерді тәжірибеде оқыту құрылымы сабақты ұйымдастыру мен өткізудегі заманауи білім беру технологияларының барлық элементтерін біріктіреді (Шпаковская, 2007).

Болашақ мамандардың педагогикалық мәдениетінің негізгі және орталық буыны психологиялық бөлігін ескеретін кешенді жоспар және психологиялық-педагогикалық мәдениеттің қасиеттерін қатар көрсететін әлеуметтік бағыт жүйесі ретінде қарастырдық. Сондай-ақ педагогикалық мәдениетті де, психологиялық мәдениетті де белгілі бір қоғамда жасалған және сақталған құндылықтарды қамтитын жүйе ретінде түсіну маңызды.

Сонымен қатар кәсіптік-педагогикалық мәдениеттің сол немесе басқа моделін негіздейтін белгілі бір алуан түрлі көзқарастар бар. Психологиялық-педагогикалық қызметтің маңызды міндеттерінің бірі кәсіби педагогикалық мәдениет түсінігіне ғылыми анықтама беру болып табылады.

Кәсіби педагогикалық мәдениет объективті түрде психологиялық-педагогикалық жағдайдағы нақты іс-әрекеттер нәтижесінде жинақталған әлеуметтік тәжірибені берудегі студенттердің тікелей әрекетінің ерекшеліктерін қамтитын педагогикалық процестің интеграциясы мен бейімделуінде көрінеді, оның мәнін анықтайды. және білім, білік, нақты дағдылар түрінде бекітілген бұл әрекеттердің маңызы.

Кәсіби педагогикалық мәдениеттің өзара тәуелділігі туралы бірнеше түрлі пікірлер бар.

Зерттеуде «педагогикалық мәдениет» ұғымы «кәсіби мәдениетке» қарағанда кеңірек қарастырылады, өйткені ол мұғалім еңбегін ғана емес, сонымен бірге белгілі бір қауымның (отбасы, мектеп, еңбек ұжымы) педагогикалық ықпалының түрін де сапалы сипаттайды.

«Педагогика және психология» мамандығының студенттерін даярлау процесінде педагогикалық бағыттағы кәсіби мәдениет деңгейін диагностикалауға ерекше көңіл бөлінеді. Кәсіби құзыреттіліктерді қалыптастыру педагог-психологтың педагогикалық мәдениеті мен кәсіби мәдениетінің жалпы көрсеткіші болып табылады.

Біз диагностиканың спецификалық ерекшеліктерін, педагог-психологтың кәсіби құзыреттілігінің (ПК) даму деңгейін барлық құрамдас бөліктерде (құндылық-семантикалық, белсенділік, рефлексиялық) анықтадық және анықтадық.

Болашақ педагог-психологтың кәсіби мәдениетінің даму деңгейін диагностикалау технологиясы тұлғалық, метапәндік және пәндік дайындық нәтижелеріне, әмбебап оқу іс-әрекетінің қалыптасу сапасына, психологиялық

сезімді эмоционалды қабылдау дәрежесіне негізделген. және педагогикалық мәдениет пен білімге ашықтық (Веремчук, 2022).

Психологиялық-педагогикалық іс-әрекеттің рухани құндылықтарын түсіну және психология мен педагогиканың категориялар мен ұғымдар жүйесін студенттердің бойына сіңіру арқылы оқытылатын салаларға саналы қатынас, психологиялық-педагогикалық дайындық деңгейі және әлеуметтік-тұрмыстық жағдайға бейімделуі артады. кәсіби дамудың мәдени жағдайлары.

Болашақ педагог – психологтардың біліктілігін арттыруда ғылыми жұмыс пен педагогикалық тәжірибе негізінде оның деңгейін объективті зерттеуге мүмкіндік берген құбылыстарды одан әрі салыстыру үшін диагностикалық зерттеулердің теориялық ережелері мен практикалық негіздерінің қазіргі жағдайын білу қажет. оқушылардың шығармашылық тәжірибесін дамыту және түзетудің тиімді жолдары мен әдістерін жылдам табу. Бұл диагностикалық тәжірибе болашақ мамандардың тәжірибесін социологиялық зерттеуде де пайдалы болады.

Диагностикалық кезеңді болжау әдістері: диагностикалық әңгіме, зерттеу нәтижелерін талдау және жалпылау студенттердің кәсіби іс-әрекетіне қатысты шығармашылық тәжірибесінің деңгейін арттырудың тиімді жолдары мен әдістері анықталған студенттердің миға шабуыл әдістерімен диагностика нәтижелерін топтық талқылау арқылы.

Бұл кезеңде оқушылардың шығармашылық тәжірибесінің деңгейін – оқу психологиясы туралы жалпы білім деңгейін, қызығушылықтың болуын диагностикалау үшін жоспарлау жүргізіледі. Жоғарыда аталған критерийлер талаптардың өзіндік стандарты болып табылады және дағдылардың өсуін барабар бағалауға және білім деңгейі мен шығармашылық қабілеттерін анықтауға мүмкіндік береді.

Дегенмен, сандық көрсеткіштерді анықтау кезінде рухани бағдардың сапалық көрсеткіштерін (құндылық-семантикалық, белсенділік, рефлексі) есте ұстау қажет.

Демек, үш балдық шкала бойынша студенттердің кәсіби құзыреттілігі (КҚ) компоненттерінің даму деңгейін бақылау және бағалау жүргізілді. Шығармашылық, құндылық бағыттылығын ескере отырып, оқушылардың КҚ әрбір құрамдас бөлігінің даму деңгейі үш ұпайға, дамытушылық белсенділік деңгейі – екі, рефлексиялық даму деңгейі – бір ұпайға сәйкес келді.

Типтік жағдайда бір немесе басқа КҚ құрамдастарының осы даму деңгейлерінің әрқайсысы ықтимал әсерлердің тізімі ретінде сипатталады. Бұл белгілер неғұрлым жиі байқалса, соғұрлым студенттердің КҚ -тің сол немесе басқа құрамдас бөлігінің даму деңгейінің көрсеткіштері жоғары болады және сәйкесінше оның есептік көрсеткіші – баллдың өзі де жоғары болады.

Оқушылардың КҚ компоненттерінің қалыптасу деңгейін бағалау үшін үш балдық жүйенің қолданылуы кездейсоқ емес. Ұпай санының көп болуы студенттерден осы нүктелерге сәйкес келетін КҚ компоненттерінің қалыптасу деңгейлерінің санын арттыруды талап етеді.

Бағалау әдісі мен алгоритмі КҚ құрамдастарының қалыптасу деңгейін

анықтаудағы шекараның бұлдырлану мәндерін және дәлсіздіктерді анықтады. Керісінше, төмен деңгей студенттердің назарын педагогикалық мәдениеттің сол немесе басқа құрамдас бөліктерін қалыптастырудың сол немесе басқа нәтижелеріне қалай жетуге болатынына аударуға мүмкіндік берді, бұл оларға осы деңгейлер арасындағы айырмашылықты түсінуге және қабылдауға көмектеседі. және КҚ ілеспе компоненттерінің қалыптасу деңгейін нақтырақ сипаттайды.

Ал енді ғана біз студенттердің КҚ құрамдастарының қалыптасуының бір деңгейін екіншісінен бөлетін шекараларды таңдау мүмкін емес деп сенімді түрде болжауға болады, өйткені жоғары оқу орындарында КҚ қалыптастыру процесі ұзақ уақытты алады.

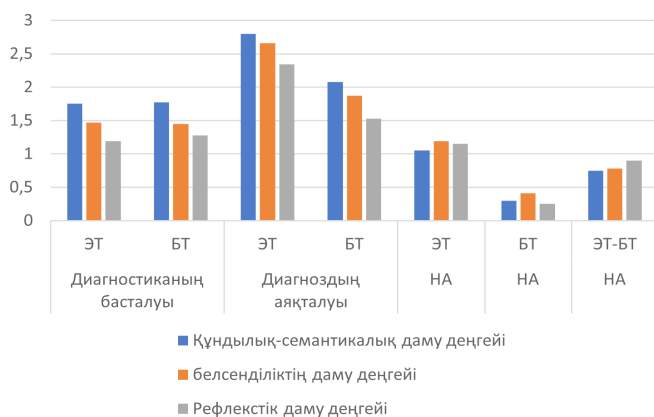
Оқушылардың КҚ және оның құрамдас бөліктерінің даму деңгейін бағалаудың жоғарыда аталған әдістемесін педагогикалық экспериментті зерттеудегі проблемаларды анықтау кезеңдерінде қолдануға болады, өйткені ол студенттердің және олардың КҚ даму деңгейін өздігінен диагностикалауға ыңғайлы. .

Бұл әдіс экспериментке қатысатын жас оқытушыларға, педагогика жоғары мектебінің докторанттарына да студенттердің КҚ деңгейін жылдам анықтауға мүмкіндік берді (Заец, 2016).

Диагностикалық жұмыс үшін студенттерден төрт топ құрылды: үш эксперименттік және бір бақылау тобы. Тәжірибелік-эксперименттік жұмыс барысында әртүрлі әдістер әзірленіп, сынақтан өтті: оқушылардан сауалнамалар, бақылаулар, мұғалімдермен әңгімелесу, өзін-өзі бағалау, іс-әрекетті талдау.

Жалпы, студенттердің сауалнамасының мәліметтері педагогикалық мәдениет саласындағы білім, білік және дағдының бейімделу деңгейін көрсетті (Балашов, 2017).

1-суретте студенттердің педагогикалық мәдениетінің даму динамикасы көрсетілген.

1 сурет - Қалыптастырушы эксперименттің басы мен соңындағы болашақ педагог – психологтардың кәсіби педагогикалық мәдениеті көрсеткіштерінің динамикасы (баллмен)
1-суретте көрсетілген: КМ – кәсіби мәдениет; ЭТ — эксперименттік топ; БТ – бақылау тобы; НА – нәтижені арттыру.

Алынған нәтижелерді статистикалық растау үшін біртектілік критерийін қолдандық χ^2 , реттік шкала бойынша өлшенетін эксперименттік деректер үшін сәйкестіктер мен айырмашылықтардың дұрыстығын анықтау үшін қолданылады

Критерий χ^2 формуласымен есептелді:

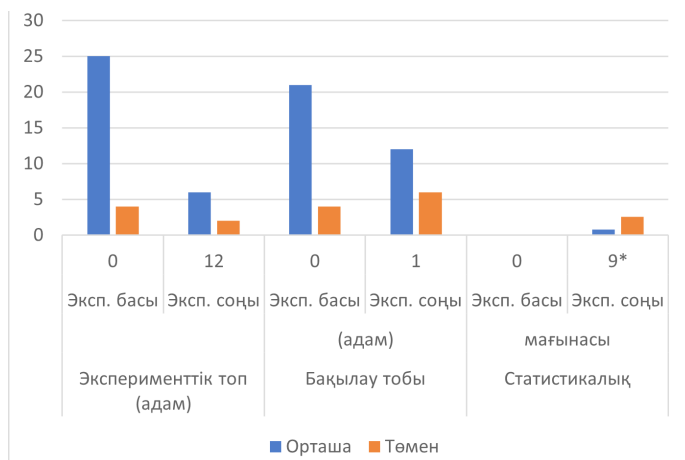
$$\chi^2_{\text{эмп}} = N \cdot M \cdot \sum_{i=1}^L \frac{\left(\frac{n_i}{N} - \frac{m_i}{M}\right)^2}{\frac{n_i + m_i}{N + M}}$$

мұндағы N және M – салыстырылған үлгілердің өлшемдері (тәжірибелік және бақылау топтары), ал n және m – берілген балл жинаған топтардың әрқайсысының мүшелерінің саны (Балашов, 2017).

Алынған мәліметтер 9-кестеде келтірілген. $\alpha = 0,05$ маңыздылық деңгейі үшін χ^2 сыни мәні біздің жағдайда 7,82. Төмендегі кестеде эксперименттің басы үшін $\chi^2 = 0,42 < 7,82$ критерийінің эмпирикалық мәні көрсетілген, сондықтан эксперимент және бақылау топтарының сипаттамалары бірдей.

Тәжірибе соңында эмпирикалық мән $\chi^2 = 12,6 > 7,82$, бұл альтернативті гипотезаның нөлден артықшылығын дәлелдейді.

Сонымен, эксперимент нәтижелерінің сандық талдауы педагогикалық дайындық тұрғысынан болашақ мамандардың педагогикалық мәдениетін қалыптастыру үшін ұсынылған педагогикалық шарттардың тиімділігін растады (2-сурет).

2-сурет – Студенттер – педагогтар – психологтардың педагогикалық мәдениет деңгейлерінің статистикалық маңызы

Нәтижелер және талқылау

Студенттердің тәжірибелік-эксперименттік топқа қатысуы олардың мамандықты игеруге деген ынтасын арттыруға, шығармашылық, арнайы, танымдық, коммуникативтік қабілеттерін дамытуға, әлеуметтік қасиеттерін

қалыптастыруға игі әсерін тигізетінін зерттеу көрсетті. бірігіп студенттердің педагогикалық мәдениетін қалыптастыруға ықпал етті.

Педагогикалық мәдениет, студенттердің алған тәжірибесі болашақ мұғалімнің шеберлігі үшін маңызды болатын ғылыми ойлау стилін дамытады. Оның жоғары кәсіби деңгейі жүйелілік (тұтастық, күрделілік, жан-жақтылық), ықтималдық (есептерді шешуде балама жолдарды табу және мүмкін нәтижені есептеу қабілеті), нақтылық (шешілетін міндеттерден абстракциялау емес, шешу қабілеті), детерминизм (себеп-салдарлық байланыстарды орнату мүмкіндігі) сияқты ойлау аспектілерін атап өтеді. оның рефлексивтілігі-болашақ мұғалімнің өз қызметіне сырттан қарап, өзін-өзі бағалауға тырысу қабілеті.

Жоғарыда айтылғандарға сүйене отырып, педагогикалық ойлаудың қажетті деңгейінің арқасында студент болашақ мұғалім ретінде педагогикалық іс-әрекеттің ерекшеліктерін сезінеді, өзінің шығармашылық жоспарларын жүзеге асыруға және мамандықта өзін-өзі жетілдіруге кеңістік жасайды деп айтуға болады. Педагогикалық мәдениеттің маңызды құрамдас бөлігі мұғалімнің адамгершілік-рухани мәдениеті болып табылады.

Білім мен тәрбие бір-бірімен тығыз байланысты және жан-жақты дамыған тұлғаны қалыптастыруға бағытталған аспектілер екені сөзсіз. Мұғалім-бұл болашақ ұрпақтың мәдениетін тәрбиелеп қана қоймай, тәрбиелеп, қалыптастыратын адам, сондықтан оның жас ұрпаққа әсері өте зор, өйткені жастарды адамгершілікке, рухани құндылықтарға, сүйіспеншілікке тәрбиелеу қажет. Отан, өркениет. Мұғалімнің, тәлімгердің жеке басы, оның рухани әлемі, адамгершілік қасиеттері, рухани қасиеттері, сенімі ғана білім беру процесінің қажетті және түпкілікті нәтижесіне қол жеткізе алады.

Әрине, жоғары білім беру жүйесінің бұл параметрлері елдегі білім беру стратегиясын реформалаудың жалпы тенденциясына сәйкес келуі керек. Біз, әрине, жаңа модельдер мен форматтарды іздеудегі жоғары педагогикалық білім беру жүйесі мемлекеттік басымдықтардың нақты жүйесімен әлі аяқталмағанын түсінеміз. Осы зерттеуді жүргізе отырып, біз жоғары білімнің полипарадигмалық компонентін құруға тырысамыз.

Қорытынды

Зерттеудің инновациялылығы мақалада университеттің Педагогика жоғары мектебінде өзекті жобаларды құрудың стратегиялық құралы ретінде полипарадигмалық тәсіл әдіснамасы негізінде жоғары педагогикалық білім беруді дамыту стратегиясын іздеумен және іске асырумен байланысты проблемалар саласын қадағалайды, ал пәндік-әдістемелік база жоғары кәсіптік білім беруді жаңғырту процесінің қорытынды динамизімімен анықталады (Щербак, 2001; Егорова, 2021).

Зерттеу нәтижесі (Симонов, 1995; Костецкая, 2016) келесі қарама-қайшылықтарды анықтауға және түсінуге байланысты болды: болашақ мұғалімдердің кәсіби білімін дамытудың жоғары деңгейіндегі қоғамның объективті қажеттілігі мен оны білім беру орталығы ретінде қазіргі заманғы бейнелеу арасындағы; университетті өзін-өзі тәрбиелеу жүйесіне айналдырудың

қазіргі қажеттілігі мен осы процестің ғылыми негізінің болмауы; жоғары педагогикалық кәсіптік білім берудің дәстүрлі жүйесін жаңарту қажеттілігі мен оларды іске асырудың стратегиялық бағыттары мен технологияларын қамтамасыз ететін ғылыми әзірлемелердің жеткіліксіз деңгейі арасында; білікті маманның Гуманитарлық, әлеуметтік және технологиялық қасиеттерінің кең интеграциясында көрініс табатын ғылымды қажетсінетін және жоғары технологиялық білім беру өндірістерінің бейінді мамандандырылған кадрларына қажеттіліктер мен оларға қойылатын қазіргі әлемдік талаптар арасында; ЖОО-ны өзін-өзі тәрбиелеуге қабілетті жүйеге айналдырудың қазіргі қажеттілігі мен осы процестің ғылыми негіздемесінің болмауы арасында; ЖОО-ның инновациялық нарықтағы бәсекеге қабілеттілігін анықтайтын менеджментті ғылымды қажетсінетін басқаруды енгізу қажеттілігі мен жоғары білім беруді басқарудың ескірген технологиялары арасында; мінез-құлық пен өзара әрекеттесудің қоғамдық белгіленген нормалары мен стандарттарына негізделген басым оқыту технологиялары мен педагогикалық процесс субъектілерінің қызметінде проективті, диалогтық, жеке және шығармашылық бастаманы күшейту қажеттілігі арасында (Рыбкин, 2009; Азбель, 2019).

Осылайша, белгіленген педагогикалық жағдайларды жүзеге асыру кәсіби дайындық процесінде болашақ мамандардың педагогикалық мәдениетін қалыптастырудың тиімділігін қамтамасыз етеді деп айтуға болады.

ӘДЕБИЕТТЕР

Введенский В.Н., 2004 — Профессиональная компетентность педагога: пособие для учителя / В.Н.Введенский; - СПб.: Просвещение, 2004.-158 б.

Веремчук А.С., Силантьева М.В., 2022 — Педагогическая культура преподавателя высшей школы // Современные проблемы науки и образования. – 2022. – № 5.; URL: <https://science-education.ru/ru/article/view?id=32088> (дата обращения: 07.12.2022).

А.А. Деркач, 2013 — Психолого-акмеологические основания и средства оптимизации личностно-профессионального развития конкурентоспособного специалиста // Акмеология. - 2013.- № 1(45). - С. 11–16.

Егорова Ю.А., 2021 — Полипарадигмальный подход к оптимизации целеполагания в обучении студентов гуманитарным предметам в вузе / Ю. А. Егорова // Международный журнал прикладных и фундаментальных исследований = Journal of applied and fundamental research. – 2021. – № 7. – С. 54–56.

Заец Н.А., 2016— Профессиональная культура современного педагога / Н.А. Заец. — Текст : электронный // NovaInfo, 2016. — № 44. — б. 256–259. — URL: <https://novainfo.ru/article/5376> (дата обращения: 15.02.2022).

Костецкая Г.А., 2016 — Современный учитель: новые аспекты методической подготовки / Г.А. Костецкая // Педагогика высшей школы. - 2016. - №3.1. - б. 116–118.

Классическая литература в мыслях и чувствах современных подростков: попытка педагогического исследования / Азбель А.А. [и др.] // Педагогика. 2019. № 3. С. 39–55.

Симонов В.П., 1995 — Диагностика личности и профессионального мастерства преподавателей: Уч. пособие для студентов педвузов, учителей и слушателей ФПК. — Международная педагогическая академия. 1995. — 192 б.

Рыбкин И., Падар Э., 2009 — Системно-интегративный коучинг: концепты, технологии, программы. -М.: Институт Общегуманитарных Исследований, 2009. - 448 с.

Философия / Балашов Л.Е., — 4-е изд. - М.: Дашков и К, 2017. - 612 с.: ISBN 9785394017421 -Режим доступа:

<http://znanium.com/catalog/product/414949>

Щербаков Б.Ю., 2001 — Парадигмы современного образования: Человек и культура Текст./ Б.Ю. Щербаков. — М.: Логос, 2001. 144 с.

Шпаковская Л., 2007 — Политика высшего образования в Европе и России Текст.: Монография/ Л. Шпаковская. СПб., 2007. - 326 с.

REFERENCES

Azbel' A.A., 2019 — Klassicheskaya literatura v myslyah i chuvstvakh sovremennykh podrostkov: popytka pedagogicheskogo issledovaniya [Classical Literature in the thoughts and feelings of modern teenagers: an attempt at pedagogical research] Pedagogiy. № 3. Pp. 39–55. (In Rus.)

Balashov L.E., 2017 — Filosofiya / - 4-e izd. - Moscow.:Dashkov i K. - 612 p.: ISBN 9785394017421 –Retired from: <http://znanium.com/catalog/product/414949>

A.A. Derkach, 2013 — Psihologo-akmeologicheskie osnovaniya i sredstva optimizatsii lichnostno-professional'nogo razvitiya konkurentosposobnogo specialista [Psychological and acmeological grounds and means of optimizing the personal and professional development of a competitive specialist] // Acmeology.- № 1(45). - Pp. 11–16. (In Rus.)

Egorova Y.A., 2021 — Poliparadigmal'nyj podhod k optimizatsii celepolaganiya v obuchenii studentov gumanitarnykh predmetam v vuze [A multi-paradigm approach to goal-setting optimization in teaching students humanities subjects at a university] Journal of applied and fundamental research. – № 7. – Pp. 54–56. (In Rus.)

Kosteckaya G.A., 2016 — Sovremennyy uchitel': novye aspekty metodicheskoy podgotovki [Modern teacher: new aspects of methodological training] Higher school pedagogy.- №3.1. - Pp. 116–118. (In Rus.)

Vvedenskij V.N., 2004 — Professional'naya kompetentnost' pedagoga: posobie dlya uchitelya [Professional competence of a teacher: a teacher's manual] - Saint Petersburg.: Prosveshchenie.,-158 p. (In Rus.)

Veremchuk A.S., Silant'eva M.V., 2022 — Pedagogicheskaya kul'tura prepodavatelya vyshej shkoly [Pedagogical culture of a high school teacher]. Modern problems of science and education. – № 5.; URL: <https://science-education.ru/ru/article/view?id=32088>. (In Rus.)

Rybkin I., Padar E., 2009 — Sistemno-integrativnyj kouching: koncepty, tekhnologii, programmy. [System-integrative coaching: concepts, technologies, programs] -M.: Institute of General Humanitarian Research,- 448 p. (In Rus.)

Zaec N.A., 2016 — Professional'naya kul'tura sovremennogo pedagoga [Professional culture of a modern teacher] / N.A. Zaec. — Tekst : elektronnyj // NovaInfo, — № 44. — Pp. 256–259. — URL: <https://novainfo.ru/article/5376>. (In Rus.)

Shpakovskaya L., 2007 — Politika vysshego obrazovaniya v Evrope i Rossii Tekst.: Monografiya [The policy of higher education in Europe and Russia Text: Monograph] -Saint Petersburg., - 326 p. (In Rus.)

Shcherbakov B.Y., 2001 — Paradigmy sovremennogo obrazovaniya: CHelovek i kul'tura Tekst [Paradigms of modern education: Man and Culture].Text. — М.: Логос. 144 p. (In Rus.)

Simonov V.P., 1995 — Diagnostika lichnosti i professional'nogo masterstva prepodavatelej: Uch. posobie dlya studentov pedvuzov, uchitelej i slushatelej FPK. [Diagnostics of the personality and professional skills of teachers: A textbook for students of pedagogical universities, teachers and students of the FPC.] — International Pedagogical Academy.— 192p. (In Rus.)

**МАЗМҰНЫ
ПЕДАГОГИКА**

Р.С. Ахитова, Л.Б. Бегалиева, Г. Мурсалимова, Ж. Абельтаева, Г.А. Джамашова КЕЙС ТЕХНОЛОГИЯСЫ НЕГІЗІНДЕ БОЛАШАҚ МҰҒАЛІМДЕРІНІҢ БІЛІМ САПАСЫН АРТТЫРУ.....	5
Р. Булатбаева, С. Жүсіпбаев, В. Әділова, Ж. Жақиянова, З. Айчанова DIGITAL-РЕСУРСТАР БІЛІМ АЛУШЫЛАРДЫҢ АКАДЕМИЯЛЫҚ ҮЛГЕРІМІН АРТТЫРУДЫҢ МОТИВАЦИЯЛЫҚ ФАКТОРЛАРЫ РЕТІНДЕ ("ҚАЗАҚСТАН ТАРИХЫ" ПӘНІН ОҚИТУ ТӘЖІРИБЕСІНЕН).....	13
Н.Г. Галымова, Ж.С. Мукатаева, Н.С. Жусупбекова, М. Оразбаева БОЛАШАҚ ХИМИЯ МҰҒАЛІМДЕРІН ДАЯЛАРДАУДА ӘЛЕУМЕТТІК – ГУМАНИТАРЛЫҚ ҚАУІПСІЗДІКТІ ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ ЖОЛДАРЫ.....	32
А.Қ. Ділдабек, М.А. Ермаганбетова, А.А. Тумышева ЗАМАНАУИ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ ЗЕРТТЕУЛЕРДЕГІ "SMART-ТЕХНОЛОГИЯЛАР" ҰҒЫМЫНЫҢ МӘНІН ТАЛДАУ.....	45
А.С. Елубай, Г. Сарсеке, Н. Бирай ҚАЗАҚ ЖӘНЕ ТҮРІК МАҚАЛ-МӘТЕЛДЕРІН СТУДЕНТТЕРДІҢ ӨЗІНДІК ЖҰМЫСТАРЫН ҰЙЫМДАСТЫРУДА ҚОЛДАНУДЫҢ АЛҒЫ ШАРТТАРЫ.....	56
Н.Н. Ерболатов, А.Т. Байкенжеева, Н.А. Ахатаев, И.О. Аймбетова, Д.У. Сексенова ҚАЗАҚСТАН ЖОО МАГИСТРАТУРА БОЙЫНША БІЛІМ БЕРУ БАҒДАРЛАМАЛАРЫН САЛЫСТЫРУ ЖӘНЕ БИОЛОГ МАГИСТРЛЕРДІ ДАЙЫНДАУДА ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУ.....	68
Е. Ергөбек, Ш. Раманкулов, Е. Досымов STEM ОҚИТУ НЕГІЗІНДЕ БІЛІМГЕРЛЕРДІҢ СЫН-ТҰРҒЫСЫНАН ОЙЛАУЫН ДАМУ МӘСЕЛЕСІНІҢ ТЕОРИЯЛЫҚ АСПЕКТІЛЕРІ.....	83
А.С. Ерсұлтанова., Н. Карелхан, Г.Т. Азиева, М.С. Уайсова, Л.М. Абдибекова ИНКЛЮЗИВТІ СЫНЫПТА ЦИФРЛЫҚ САУАТТЫЛЫҚ ПӘНІН ОҚИТУДАҒЫ БІЛІМ БЕРУ РЕСУРСТАРЫ.....	92
Р.З. Жилмагамбетова, Ж.Б. Копеев, К.Р. Кусманов, Д.И. Кабенов, А.А. Джаккина ДЕРБЕС БЕЙІМДЕП ОҚИТУ: ТАЛДАУ, САЛЫСТЫРУ, ҚОРЫТЫНДЫЛАР.....	102

- Ж.А. Жұмабаева, А.К.Рысбаева, М.Н. Оспанбекова, А.Д.Рыскулбекова, С.Ж.Турикпенова**
БАСТАУЫШ БІЛІМ БЕРУ ПӘНДЕРІН МЕТАПӘНДІК ТҮРҒЫДА
ОҚЫТУДЫҢ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ШАРТТАРЫ.....114
- Р.Ш. Избасарова Г.Н. Бектемирова**
КӨПТІЛДІ ОРТАДА БОЛАШАҚ БИОЛОГИЯ МҰҒАЛІМДЕРІНІҢ
АҚПАРАТТЫҚ ҚҰЗЫРЕТТІЛІГІН ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ
ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ШАРТТАРЫ.....131
- Г.Б. Кожаметова**
ОҚЫТУДЫҢ ОРТА КЕЗЕҢІНДЕГІ ҚАЗАҚ ТІЛІ САБАҚТАРЫНДА
ӘРТҮРЛІ СӨЙЛЕУ ТИПТЕРІМЕН ЖҰМЫС ІСТЕУ.....146
- Г.А. Наби, Б.К. Сактағанов, Ш.С. Султанбеков, Ш.К. Тухмарова, Л.Ш. Арипбаева**
БОЛАШАҚ ӘЛЕУМЕТТІК ПЕДАГОГТАРДЫҢ ЭМОЦИОНАЛДЫҚ
ИНТЕЛЛЕКТІН ДАМУЫ.....160
- Ш. Раманқұлов, М. Нуризинова, Е. Досымов, А. Аханова**
БОЛАШАҚ ФИЗИКА МҰҒАЛІМДЕРІНЕ ФИЗИКАНЫ АҒЫЛШЫН
ТІЛІНДЕ ОҚЫТУДЫҢ ҚАҒИДАЛАРЫ МЕН МАЗМҰНЫ.....172
- М.С. Сабыржанова, С.В. Ананьева**
ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРЫНДАРЫНДА ЕРМЕК ТҮРСЫНОВТЫҢ «МӘМЛҰК»
РОМАНЫН ЗЕРДЕЛЕУДІҢ ӘДІСТЕРІ МЕН ТӘСІЛДЕРІ.....187
- М. Серік, Д.Ш. Тлеумагамбетова**
РУТНОН ПРОГРАММАЛАУ ОРТАСЫНДА КРИПТОГРАФИЯ
АЛГОРИТМДЕРДІ ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ ӘДІСТЕРІ.....203
- М.М. Слямхан, Д.Б. Сыдықов**
ҚАЗАҚСТАН ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ МАТЕМАТИКАДАН
ФУНКЦИОНАЛДЫҚ САУАТТЫЛЫҚТАРЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ
ӘДІСТЕМЕЛІК ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ.....218
- А.С. Смыков, З.К. Кульшарипова, Л.С. Сырымбетова, З.Ш. Шавалиева, И.О. Сайфурова, З.Е. Бурашова**
ҚАЗІРГІ БІЛІМ БЕРУ ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ
МӘДЕНИЕТ МӘСЕЛЕЛЕРІ.....231
- Э.Ә. Сұлтанова, Б.Н. Нүсіпжанова, Ж. Бисенбаева, Б.З. Медеубаева, Р.Қ. Досжан**
ПЕДАГОГТЕРДІҢ КӘСІБИ ҚЫЗМЕТІНДЕГІ МӘДЕНИ
ҚҰЗЫРЕТТІЛІКТІ ДАМУЫ.....246

К.Ж. Утеева, А.С. Жармағамбетова, Г.К. Касымова
ЖАҒАНДЫҚ ӘЛЕМДЕГІ МӘДЕНИЕТАРАЛЫҚ ҚАРЫМ-ҚАТЫНАСТА
ҰЛТТЫҚ БІРЕГЕЙЛІКТІ САҚТАП ОҚЫТУДЫҢ МАҢЫЗЫ.....257

ЭКОНОМИКА

А. Абдимомынова, А. Жайшылық, И. Ким, Э. Темирбекова, А. Алибекова
ӨНІРДІҢ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ӘЛЕУЕТІ: ҚҰРЫЛЫМДЫҚ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ
ЖӘНЕ БАСЫМДЫҚТАРДЫ ҚАЛЫПТАСТЫРУ.....267

Ш.К. Абикенова, А.П. Коваль, Л.М. Шаяхметова, А.Б. Бекмағамбетов,
Ш.Т. Айтимова
ҚАЗІРГІ ЕҢБЕК ЖАҒДАЙЛАРЫ, ҰЛТТЫҚ СТАТИСТИКА ДЕРЕКТЕРІ
ЖӘНЕ БАСҚА ДА АҚПАРАТ КӨЗДЕРІ НЕГІЗІНДЕ ӨНДІРІСТІК
ЖАРАҚАТТАНУ ДЕНГЕЙІ.....281

Д.Т. Алиасқаров, Р.Т. Исақова, Қ.Қ. Мұздыбаева, И.Қ. Райымбекова,
С. Н. Мищук
ЭКОНОМИКАЛЫҚ ҚАУІПСІЗДІК ПЕН ӘЛЕУМЕТТІК ТҰРАҚТЫЛЫҚ
ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ КӨШІ-ҚОН МӘСЕЛЕЛЕРІН КЕҢІСТІКТІК
ТАЛДАУ.....298

Ж.К. Алтайбаева, В.П. Шеломенцева, Д.З. Айгужинова,
Ш.Е. Муталляпова, Р.К. Алимханова
МАЛІ ШАРУАШЫЛЫҒЫНДАҒЫ БИЗНЕС-ПРОЦЕСТЕРДІ
ҚАРЖЫЛЫҚ МОДЕЛЬДЕУ.....315

Ж.А. Бабажанова, Ж.З. Баймукашева, Г.Ж. Рысмаханова,
Ж.Қ. Басшиева, А.К. Оразғалиева
ЭТНИКАЛЫҚ РЕПАТРИАЦИЯ САЯСАТЫН ТИІМДІ ЖҮЗЕГЕ
АСЫРУДЫҢ ЖОЛДАРЫ.....327

М. Баймағанбетова, М. Рахымбердинова, С. Баймағанбетов
МҰНАЙДЫҢ ҚАЗАҚСТАННЫҢ МАКРОЭКОНОМИКАЛЫҚ
ЦИКЛДАРЫНА ӘСЕРІ.....341

А.Ж. Бұхарбаева, Г.Н. Бисембаева, Ш.Ж. Сейітжағыпарова,
Б.К. Нурмағанбетова, А.Ж. Машаева
АГРОӨНЕРКӘСІПТІК КЕШЕНДЕ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ҮРДІСТЕРДІ
ЖҮЗЕГЕ АСЫРУДЫҢ ӘЛЕМДІК ТРЕНДТЕРІ.....354

Н.Б. Давлетбаева, Ж.А. Бабажанова, З.Б. Ахметова, Г.М. Мухамедиева,
С. Серикбаев
ЗЕРТТЕУ ЕЛДЕРІНДЕГІ ЭТНИКАЛЫҚ РЕПАТРИАЦИЯНЫҢ
ЭКОНОМИКАЛЫҚ ТИІМДІЛІГІ.....366

- С.Т. Дошманова, Б.Ж. Болатова, Г.А. Мауина, А.Ж. Жолмұханова, М. Замирбекқызы**
ҒЫЛЫМНЫҢ ЭКОНОМИКАНЫҢ БӘСЕКЕГЕ ҚАБІЛЕТТІЛІГІНЕ
ӘСЕРІ.....382
- Р.Ә. Есберген, Г.Н. Асрепов, А.К. Оразғалиева, Г.М. Сагиндыкова, Ш.У. Ниязбекова**
АҚТӨБЕ ОБЛЫСЫ АУЫЛДЫҚ ОКРУГ ӘКІМДЕРІНІҢ ҚЫЗМЕТІ:
ТИІМДІЛІГІН АРТТЫРУ МӘСЕЛЕЛЕРІ МЕН
ПЕРСПЕКТИВАЛАРЫ.....391
- Б.А. Жүнісов, Г.К. Демеуова, М.Г. Қайырғалиева, Г.М. Сағындықова, Т.Ф. Алхассан**
ЖАСТАРДЫҢ АРАСЫНДАҒЫ ЖҰМЫСПЕН ҚАМТУДЫ ШЕШУДІҢ
ЖЕТІЛДІРУ ЖОЛДАРЫ.....407
- З.О. Иманбаева, А.К. Оралбаева, А.Ж. Наурызбаев, М.А. Умирзакова, Б.Х. Айдосова**
КАЛЬКУЛЯЦИЯЛАУДЫҢ ЗАМАНАУИ ЖҮЙЕЛЕРІ ЖӘНЕ ОЛАРДЫ
ОТАНДЫҚ КӘСІПОРЫНДАРДА ҚОЛДАНУ ТӘЖІРИБЕСІ.....423
- Г.Е. Кайрлиева, Г.К. Жанибекова, К.Б. Утегенова, А.Т. Султанов, Е.А. Богданова**
АУЫЛДА ӨЗІН-ӨЗІ ЖҰМЫСПЕН ҚАМТУ ЖӘНЕ АУЫЛ
ШАРУАШЫЛЫҒЫ ЕМЕС КӘСІПКЕРЛІКТІ ДАМУ.....439
- А.М. Кулагина, Д.Е. Нурмуханбетова, С.З. Сайдуллаев**
ТҰЖЫРЫМДАМАЛЫҚ АППАРАТТЫ ЖҮЙЕЛЕУ ЭЛЕМЕНТІ РЕТІНДЕ
ТАМАҚТАНУ ҚЫЗМЕТТЕРІН ЖІКТЕУДІ ӨЗІРЛЕУ.....452
- А.А. Куланов, М.А. Айтказина, Э.А. Рузиева, А.Д. Каршалова, А.К. Саулембекова**
ЖАСЫЛ ҚҰРАЛДАРДЫҢ ҚАРЖЫ ЖҮЙЕСІНІҢ ЖАҒДАЙЫНА
ӘСЕРІ.....470
- Г.Т. Кунуркульжаева, А.К. Бакпаева, И.Т. Иманғалиева, Г.К. Демеуова, Ж. Байшукурова, А.А. Нурғалиева**
АУЫЛ ТҰРҒЫНДАРЫНЫҢ ӨМІР САПАСЫН БАҒАЛАУ ҮШІН
АҚПАРАТТЫҚ БАЗАСЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ.....483
- Л.А. Курманғалиева, Е.Б. Аймағамбетов, Б.Қ. Джазықбаева, Б.К.Спанова**
ХАЛЫҚТЫҢ ТАБЫСТАРЫН ЖӘНЕ ОНЫҢ ҚАЛЫПТАСУЫН
ЗЕРТТЕУДІҢ ТЕОРИЯЛЫҚ-ӘДІСТЕМЕЛІК НЕГІЗДЕРІ.....497

Г.Е. Нурбаева, А.Н. Ксембаева, Б.Б. Мубаракова, Г.К. Бейсембаева, Б.К. Смаилов, А.Ж. Қуниязова ҚАЗАҚСТАНДА ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ КОММЕРЦИЯЛАНДЫРУДЫҢ ДАМУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ.....	507
Л.А. Омарбакиев, Ж.Т. Рахымова, М.Т. Баєтова, И.М. Баубекова ҚАЗАҚСТАНДА КӘСІПКЕРЛІКТІ ДАМУДЫ ЖАНДАНДЫРУ ФАКТОРЛАРЫНЫҢ, ОНЫҢ ІШІНДЕ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ФАКТОРЛАРДЫҢ ӘСЕРІ.....	519
А.С. Тапалчинова, Н.С. Кафгункина, М.М. Мухамедова, Н.А. Мажитова, У.Д. Берикболова ҚАЗАҚСТАНДА ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ КОММЕРЦИЯЛАНДЫРУДЫҢ ДАМУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ.....	534
Р.Ш. Тахтаева, Е.Б. Абеуханова, М.Б. Молдажанов, К.Е. Хасенова, Л.З. Паримбекова ШЫҒЫС ҚАЗАҚСТАННЫҢ ТУРИСТІК ӘЛЕУЕТІН БАҒАЛАУ.....	547
Ш. А. Трушева, А.Т. Тлеубаева, Р.Б. Сартова, А.А. Жакупов, А.Т. Кайдарова ҚАЗАҚСТАНДА МІСЕ ТУРИЗМ САЛАСЫНДАҒЫ САЯСАТТЫ КЛАСТЕРЛІК ТӘСІЛ МЕН РЕГРЕССИЯЛЫҚ МОДЕЛЬ НЕГІЗІНДЕ ІСКЕ АСЫРУДЫ БАҒАЛАУ.....	558
А.С. Уалтаева, Laszlo Vasa, М.Д. Уалтаев ҚАЗАҚСТАННЫҢ ЕҢБЕК НАРЫҒЫН ТАЛДАУ: БЕЙРЕСМИ ЖҰМЫСПЕН ҚАМТУ.....	577

СОДЕРЖАНИЕ

ПЕДАГОГИКА

Р.С. Ахитова, Л.Б. Бегалиева, Г. Мурсалимова, Ж. Абельтаева, Г.А. Джамашова ПОВЫШЕНИЕ КАЧЕСТВА ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ НА ОСНОВЕ КЕЙС-ТЕХНОЛОГИИ.....	5
К. Булатбаева, С. Жусупбаев, В. Адилова, Ж. Жакиянова, З. Айтчанова DIGITAL-РЕСУРСЫ КАК МОТИВАЦИОННЫЕ ФАКТОРЫ ПОВЫШЕНИЯ АКАДЕМИЧЕСКОЙ УСПЕВАЕМОСТИ ОБУЧАЮЩИХСЯ (ИЗ ОПЫТА ПРЕПОДАВАНИЯ ПРЕДМЕТА «ИСТОРИЯ КАЗАХСТАНА»).....	13
Н.Г. Галымова, Ж.С. Мукатаева, Н.С. Жусупбекова, М. Оразбаева ПУТИ РЕАЛИЗАЦИИ СОЦИАЛЬНО-ГУМАНИТАРНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ПРИ ПОДГОТОВКЕ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ХИМИИ.....	32
А.Қ. Ділдабек, М.А. Ермаганбетова, А.А. Тумышева АНАЛИЗ СУЩНОСТИ ПОНЯТИЯ “SMART ТЕХНОЛОГИИ” В СОВРЕМЕННЫХ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ НАУЧНЫХ ИССЛЕДОВАНИЯХ.....	45
А.С. Елубай, Г.Сарсеке, Н. Бирай ПРЕДПОСЫЛКИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ КАЗАХСКИХ И ТУРЕЦКИХ ПОСЛОВИЦ ПРИ ОРГАНИЗАЦИИ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ СТУДЕНТОВ.....	56
Н.Н. Ерболатов, А.Т. Байкенжеева, Н.А. Ахатаев, И.О. Аймбетова, Д.У. Сексенова СРАВНЕНИЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ПРОГРАММ МАГИСТРАТУРЫ ВУЗОВ КАЗАХСТАНА И ПРИМЕНЕНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ ПРИ ПОДГОТОВКЕ МАГИСТРОВ-БИОЛОГОВ.....	68
Е. Ергобек, Ш. Раманкулов, Е. Досымов ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ КРИТИЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ ОБУЧАЮЩИХСЯ НА ОСНОВЕ ОБУЧЕНИЯ STEM.....	83
А.С. Ерсұлтанова., Н. Карелхан, Г.Т. Азиева, М.С. Уайсова, Л.М. Абдибекова ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ РЕСУРСЫ ПО ПРЕПОДАВАНИЮ ЦИФРОВОЙ ГРАМОТНОСТИ В ИНКЛЮЗИВНОМ КЛАССЕ.....	92

Р.З. Жилмагамбетова, Ж.Б. Копеев, К.Р. Кусманов, Д.И. Кабенов, А.А. Джакина ПЕРСОНАЛИЗИРОВАННОЕ АДАПТИВНОЕ ОБУЧЕНИЕ: АНАЛИЗ, СРАВНЕНИЕ, ВЫВОДЫ.....	102
Ж.А. Жумабаева, А.К. Рысбаева, М.Н. Оспанбекова, А.Д. Рыскулбекова, С.Ж. Турикпенова ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ МЕТАПРЕДМЕТНОГО ОБУЧЕНИЯ ПРЕДМЕТОВ НАЧАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ.....	114
Р.Ш. Избасарова Г.Н. Бектемирова ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ ФОРМИРОВАНИЯ ИНФОРМАЦИОННОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ БИОЛОГИИ В ПОЛИЯЗЫЧНОЙ СРЕДЕ.....	131
Г.Б. Кожаметова РАБОТА С РАЗЛИЧНЫМИ ТИПАМИ РЕЧИ НА УРОКАХ КАЗАХСКОГО ЯЗЫКА НА СРЕДНЕМ ЭТАПЕ ОБУЧЕНИЯ.....	146
Г.А. Наби, Б.К. Сактағанов, Ш.С. Султанбеков, Ш.К. Тухмарова, Л.Ш. Арипбаева РАЗВИТИЕ ЭМОЦИОНАЛЬНОГО ИНТЕЛЛЕКТА БУДУЩИХ СОЦИАЛЬНЫХ ПЕДАГОГОВ.....	160
Ш. Раманкулов, М. Нуризинова, Е. Досымов, А. Аханова ПРИНЦИПЫ И СОДЕРЖАНИЕ ПРЕПОДАВАНИЯ ФИЗИКИ НА АНГЛИЙСКОМ ЯЗЫКЕ ДЛЯ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ФИЗИКИ.....	172
М.С. Сабыржанова, С.В. Ананьева МЕТОДЫ И ПРИЕМЫ ИЗУЧЕНИЯ РОМАНА ЕРМЕКА ТУРСУНОВА «МАМЛЮК» В ВУЗЕ.....	187
М. Серік, Д.Ш. Тлеумагамбетова МЕТОДЫ РЕАЛИЗАЦИИ КРИПТОГРАФИЧЕСКИХ АЛГОРИТМОВ В СРЕДЕ ПРОГРАММИРОВАНИЯ PYTHON.....	203
М.М. Слямхан, Д.Б. Сыдыхов МЕТОДИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ ФУНКЦИОНАЛЬНОЙ ГРАМОТНОСТИ ПО МАТЕМАТИКЕ КАЗАХСТАНСКИХ ШКОЛЬНИКОВ.....	218

А.С. Смыков, З.К. Кульшарипова, Л.С. Сырымбетова, З.Ш. Шавалиева, И.О. Сайфурова, З.Е. Бурашова
ПРОБЛЕМЫ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ В УСЛОВИЯХ
СОВРЕМЕННОГО ОБРАЗОВАНИЯ.....231

Э.А. Султанова, Б.Н. Нусипжанова, Ж. Бисенбаева, Б.З. Медеубаева, Р.К. Досжан
РАЗВИТИЕ КУЛЬТУРНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ В ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ
ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПЕДАГОГОВ.....246

К.Ж. Утеева, А.С. Жармағамбетова, Г.К. Касымова
ПЕДАГОГИЧЕСКОЕ ЗНАЧЕНИЕ СОХРАНЕНИЯ НАЦИОНАЛЬНОЙ
ИДЕНТИЧНОСТИ В МЕЖКУЛЬТУРНОЙ КОММУНИКАЦИИ
В ГЛОБАЛЬНОМ МИРЕ.....257

ЭКОНОМИКА

А. Абдимомынова, А. Жайшылык, И. Ким, Э. Темирбекова, А. Алибекова
ЭКОНОМИЧЕСКИЙ ПОТЕНЦИАЛ РЕГИОНА: СТРУКТУРНЫЕ
ОСОБЕННОСТИ И ФОРМИРОВАНИЕ ПРИОРИТЕТОВ.....267

Ш.К. Абикенова, А.П. Коваль, Л.М. Шаяхметова, А.Б. Бекмагамбетов, Ш.Т. Айтимова
СОВРЕМЕННЫЕ УСЛОВИЯ ТРУДА, УРОВЕНЬ
ПРОИЗВОДСТВЕННОГО ТРАВМАТИЗМА НА ОСНОВЕ ДАННЫХ
НАЦИОНАЛЬНОЙ СТАТИСТИКИ И ДРУГИХ ИСТОЧНИКОВ
ИНФОРМАЦИИ.....281

Д.Т. Алиаскаров, Р.Т. Искакова, К.К. Муздыбаева, И.К. Райымбекова, С.Н. Мищук
ПРОСТРАНСТВЕННЫЙ АНАЛИЗ ПРОБЛЕМ МИГРАЦИИ В УСЛОВИЯХ
ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ И СОЦИАЛЬНОЙ
СТАБИЛЬНОСТИ.....298

Ж.К. Алтайбаева, В.П. Шеломенцева, Д.З. Айгужинова, Ш.Е.Муталляпова, Р.К. Алимханова
ФИНАНСОВОЕ МОДЕЛИРОВАНИЕ БИЗНЕС-ПРОЦЕССОВ
В ЖИВОТНОВОДСТВЕ.....315

Ж.А. Бабажанова, Ж.З. Баймукашева, Г.Ж. Рысмаханова, Ж.К. Басшиева, А.К. Оразгалиева
ПУТИ ЭКОНОМИЧЕСКИ ЭФФЕКТИВНОЙ РЕАЛИЗАЦИИ ПОЛИТИКИ
ЭТНИЧЕСКОЙ РЕПАТРИАЦИИ.....327

М. Баймаганбетова, М. Рахымбердинова, С. Баймаганбетов ВЛИЯНИЕ НЕФТИ НА МАКРОЭКОНОМИЧЕСКИЕ ЦИКЛЫ КАЗАХСТАНА.....	341
А.Ж. Бухарбаева, Г.Н. Бисембаева, Ш.Ж. Сейітжағыпарова, Б.К. Нурмаганбетова, А.Ж. Машаева МИРОВЫЕ ТРЕНДЫ РЕАЛИЗАЦИИ ИННОВАЦИОННЫХ ПРОЦЕССОВ В АГРОПРОМЫШЛЕННОМ КОМПЛЕКСЕ.....	354
Н.Б. Давлетбаева, Ж.А. Бабажанова, З.Б. Ахметова, Г.М. Мухамедиева, С. Серикбаев ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ЭФФЕКТИВНОСТЬ ЭТНИЧЕСКОЙ РЕПАТРИАЦИИ В СТРАНАХ ИССЛЕДОВАНИЯ.....	366
С.Т. Дошманова, Б.Ж. Болатова, Г.А. Мауина, А.Ж. Жолмұханова, М.Замирбекқызы ВЛИЯНИЕ НАУКИ НА КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТЬ ЭКОНОМИКИ.....	382
Р.А. Есберген, Г.Н. Асрепов, А.К. Оразгалиева, Г.М. Сагиндыкова, Ш.У. Ниязбекова ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ АКИМОВ СЕЛЬСКИХ ОКРУГОВ АКТЮБИНСКОЙ ОБЛАСТИ: ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ.....	391
Б.А. Жүнісов, Г.К. Демеуова, М.Г. Қайырғалиева, Г.М. Сағындықова, Т.Ф. Алхассан ПУТИ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ РЕШЕНИЯ ПРОБЛЕМЫ ЗАНЯТОСТИ СРЕДИ МОЛОДЕЖИ.....	407
З.О. Иманбаева, А.К. Оралбаева, А.Ж. Наурызбаев, М.А. Умирзакова, Б.Х. Айдосова СОВРЕМЕННЫЕ СИСТЕМЫ КАЛЬКУЛЯЦИИ И ОПЫТ ИХ ПРИМЕНЕНИЯ НА ОТЕЧЕСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ.....	423
Г.Е. Кайрлиева, Г.К. Жанибекова, К.Б. Утегенова, А.Т. Султанов, Е.А. Богданова САМОЗАНЯТОСТЬ И РАЗВИТИЕ НЕСЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА НА СЕЛЕ.....	439
А.М. Кулагина, Д.Е. Нурмуханбетова, С.З. Сайдуллаев РАЗРАБОТКА КЛАССИФИКАЦИИ УСЛУГ ПИТАНИЯ КАК ЭЛЕМЕНТА СИСТЕМАТИЗАЦИИ ПОНЯТИЙНОГО АППАРАТА.....	452

- А.А. Куланов, М.А. Айтказина, Э.А. Рузиева, А.Д. Каршалова, А.К. Саулембекова**
ВЛИЯНИЕ ЗЕЛЕННЫХ ИНСТРУМЕНТОВ НА СОСТОЯНИЕ
ФИНАНСОВОЙ СИСТЕМЫ.....470
- Г.Т. Кунуркульжаева, А.К. Бакпаева, И.Т. Имангалиева, Г.К. Демеуова, Ж. Байшукурова, А.А. Нургалиева**
ФОРМИРОВАНИЕ ИНФОРМАЦИОННОЙ БАЗЫ ОЦЕНКИ КАЧЕСТВА
ЖИЗНИ СЕЛЬСКОГО НАСЕЛЕНИЯ.....483
- Л.А. Курмангалиева, Е.Б. Аймағамбетов, Б.К. Джазықбаева, Б.К. Спанова**
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ИССЛЕДОВАНИЯ
ДОХОДОВ НАСЕЛЕНИЯ И ИХ ФОРМИРОВАНИЯ.....497
- Г.Е. Нурбаева, А.Н. Ксембаева, Б.Б. Мубаракова, Г.К. Бейсембаева, Б.К. Смаилов, А.Ж. Куниязова**
ФИНАНСОВЫЕ АСПЕКТЫ ПОДДЕРЖКИ ДЕТЕЙ С ОСОБЕННОСТЯМИ
РАЗВИТИЯ.....507
- Л.А. Омарбакиев, Ж.Т. Рахымова, М.Т. Баетова, И.М. Баубекова**
ВЛИЯНИЕ ФАКТОРОВ АКТИВИЗАЦИИ РАЗВИТИЯ
ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА В КАЗАХСТАНЕ, В ТОМ ЧИСЛЕ
ИННОВАЦИОННОГО.....519
- А.С. Тапалчинов, Н.С. Кафтункина, М.М. Мухамедова, Н.А. Мажитова, У.Д. Берикболова**
ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ КОММЕРЦИАЛИЗАЦИИ
ТЕХНОЛОГИЙ.....534
- Р.Ш. Тахтаева, Е.Б. Абеуханова, М.Б. Молдажанов, К.Е. Хасенова, Л.З. Паримбекова**
ОЦЕНКА ТУРИСТСКОГО ПОТЕНЦИАЛА ВОСТОЧНОГО
КАЗАХСТАНА.....547
- Ш.А. Трушева, А.Т. Тлеубаева, Р.Б. Сартова, А.А. Жакупов, А.Т. Кайдарова**
ОЦЕНКА РЕАЛИЗАЦИИ ПОЛИТИКИ В ОБЛАСТИ МІСЕ-ТУРИЗМА В
КАЗАХСТАНЕ НА ОСНОВЕ КЛАСТЕРНОГО ПОДХОДА
И РЕГРЕССИОННОЙ МОДЕЛИ.....558
- А.С. Уалтаева, Ласло Васа, М.Д. Уалтаев**
АНАЛИЗ РЫНКА ТРУДА КАЗАХСТАНА: НЕФОРМАЛЬНАЯ
ЗАНЯТОСТЬ.....577

CONTENTS
PEDAGOGY

R.S. Akhitova, L.B. Begaliyeva, G. Mursalimova, J. Abiltayeva, G.A. Dzhamashova IMPROVING THE QUALITY OF EDUCATION OF FUTURE TEACHERS BASED ON CASE TECHNOLOGY.....	5
K. Bulatbaeva, S. Zhusupbayev, V. Adilova, J. Zhakiyanova, Z. Aitchanova DIGITAL RESOURCES AS MOTIVATIONAL FACTORS FOR IMPROVING THE ACADEMIC PERFORMANCE OF STUDENTS (FROM THE EXPERIENCE OF TEACHING THE SUBJECT «HISTORY OF KAZAKHSTAN»).....	13
N.G. Galymova, Zh.S. Mukataeva, N. Zhussupbekova, M. Orazbayeva WAYS TO IMPLEMENT SOCIAL AND HUMANITARIAN SECURITY IN THE PREPARATION OF FUTURE TEACHERS OF CHEMISTRY.....	32
A.K. Dildabek, M.A. Yermaganbetova, A.A. Tumysheva ANALYSIS OF THE ESSENCE OF THE CONCEPT OF “SMART TECHNOLOGY” IN MODERN PEDAGOGICAL SCIENTIFIC RESEARCH....	45
A.M. Elubay, G. Sarseke, N. Biray PREREQUISITES FOR THE USE OF KAZAKH AND TURKISH PROVERBS IN THE ORGANIZATION OF STUDENTS INDEPENDENT WORK.....	56
N.N. Yerbolatov, A.T. Baikenzheeva, N.A. Akhatayev, I.O. Aimbetova, D.U. Seksenova COMPARISON OF EDUCATIONAL PROGRAMS OF MASTER'S STUDIES OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS OF KAZAKHSTAN AND APPLICATION OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN TRAINING MASTERS OF BIOLOGY.....	68
E. Ergobek, Sh. Ramankulov, E. Dosymov THEORETICAL ASPECTS OF THE PROBLEM OF DEVELOPING STUDENTS' CRITICAL THINKING BASED ON STEM LEARNING.....	83
A. Yersultanova, N. Karelkhan, G.T. Azieva, M.S. Uaisova, L.M. Abdibekova EDUCATIONAL RESOURCES FOR TEACHING DIGITAL LITERACY IN AN INCLUSIVE CLASSROOM.....	92

R.Z. Zhilmagambetova, Z.B. Kopeyev, K.R. Kusmanov, D.I. Kabenov, A.A. Jakina PERSONALIZED ADAPTIVE LEARNING: ANALYSIS, COMPARISON, CONCLUSIONS.....	102
Zh.A. Zhumabayeva, A.K. Rysbayeva, M.N. Ospanbekova, A.D. Ryskulbekova, S.Zh. Turikpenova PEDAGOGICAL CONDITIONS OF TEACHING PRIMARY EDUCATION SUBJECTS THROUGH A META-SUBJECT APPROACH.....	114
R.Sh. Izbassarova, G.N. Bektemirova PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR FORMING INFORMATION COMPETENCY OF FUTURE BIOLOGY TEACHERS IN A MULTILINGUAL ENVIRONMENT.....	131
G.B. Kozhakhmetova WORKING WITH DIFFERENT TYPES OF SPEECH IN THE KAZAKH LANGUAGE CLASSROOM AT THE MIDDLE STAGE OF LEARNING.....	146
G.A. Nabi, B.K. Saktaganov, Sh.S. Sultanbekov, Sh. Tukhmarova, L.Sh. Aripbayeva DEVELOPMENT OF EMOTIONAL INTELLIGENCE OF FUTURE SOCIAL EDUCATORS.....	160
SH. Ramankulov, M. Nurizinova, Y. Dosymov, A. Akhanova PRINCIPLES AND CONTENT OF TEACHING PHYSICS IN ENGLISH FOR FUTURE PHYSICS TEACHERS.....	172
M.S. Sabyrzhanova, S.V. Ananyeva APPROACHES AND METHODS OF STUDYING ERMEK TURSYNOV'S NOVEL "MAMLUK" IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS.....	187
M. Serik, D.Sh. Tleumagambetova, METHOD IMPLEMENTATION OF CRYPTOGRAPHIC ALGORITHMS IN PYTHON.....	203
M.M. Slyamkhan, D.B. Sydykhov METHODOLOGICAL FEATURES OF FORMING FUNCTIONAL LITERACY IN MATHEMATICS OF KAZAKHSTAN STUDENTS.....	218
A.S. Smykov, Z.K. Kulsharipova, L.Sh. Syrymbetova, Z.Sh. Shavaliyeva, I.O. Saifurova, Z.Y. Burashova PROBLEMS OF PEDAGOGICAL CULTURE IN THE CONDITIONS OF MODERN EDUCATION.....	231

E.A. Sultanova, B.N. Nussipzhanova, Zh. Bissenbayeva, B.Z. Medeubayeva, R.K. Doszhan
DEVELOPMENT OF CULTURAL COMPETENCE IN THE PROFESSIONAL ACTIVITY OF TEACHERS.....246

K.Zh. Uteeva, A.S. Zharmagambetova, G.K. Kassymova
TEACHING SIGNIFICANCE OF PRESERVING NATIONAL IDENTITY IN INTERCULTURAL COMMUNICATION IN THE GLOBAL WORLD.....257

EKONOMICS

A. Abdimomynova, A. Zhaishylyk, V. Kim, E. Temirbekov, A. Alibekova
ECONOMIC POTENTIAL OF THE REGION: STRUCTURAL FEATURES AND FORMATION OF PRIORITIES.....267

Sh. Abikenova, A. Koval, L. Shayakhmetova, A. Bekmagambetov, Sh. Aitimova
MODERN WORKING CONDITIONS, THE LEVEL OF OCCUPATIONAL INJURIES BASED ON NATIONAL STATISTICS AND OTHER SOURCES OF INFORMATION.....281

D.T. Aliaskarov, R.T. Iskakova, K.K. Muzdybaeva, I.K. Raiymbekova, S. N. Mishchuk
SPATIAL ANALYSIS OF MIGRATION PROBLEMS IN CONDITIONS OF ECONOMIC SECURITY AND SOCIAL STABILITY.....298

Z.K. Altaibayeva, V.P. Shelomentseva, D.Z. Aiguzhinova, Sh.E. Mutallyapova, R.K. Alimkhanova
FINANCIAL MODELLING OF BUSINESS PROCESSES IN LIVESTOCK.....315

Zh. Babazhanova, Zh. Baimukasheva, G. Rysmakhanova, Z. Basshieva, A. Orazgaliyeva
WAYS TO COST EFFECTIVELY IMPLEMENT THE POLICY OF ETHNIC REPATRIATION.....327

M. Baimaganbetova, M. Rakhymberdinova, S. Baymaganbetov
THE IMPACT OF OIL ON KAZAKHSTAN'S MACROECONOMIC CYCLES.....341

A.Z. Bukharbayeva, G.N. Bisembayeva, S.Z. Seiitzhagyparova, B.K. Nurmaganbetova, A.Z. Mashayeva
WORLD TRENDS IN THE IMPLEMENTATION OF INNOVATIVE PROCESSES IN THE AGRO-INDUSTRIAL COMPLEX.....354

N. Davletbayeva, Zh. Babazhanova, Z. Akhmetova, G. Mukhamediyeva, S. Serikbayev ECONOMIC EFFICIENCY OF ETHNIC REPATRIATION IN STUDY COUNTRIES.....	366
S.T. Doshmanova, B. Bolatova, G.A. Mauina, A.Zh. Zholmukhanova, M. Zamirbekkyzy IMPACT OF SCIENCE ON COMPETITIVENESS OF THE ECONOMY.....	382
R.A. Yesbergen, G.N. Asrepov, A. Orazgaliyeva, G.M. Sagindykova, N. Shakizada ACTIVITY OF AKIMS OF RURAL DISTRICTS OF AKTOBE REGION: PROBLEMS AND PROSPECTS OF EFFICIENCY IMPROVEMENT.....	391
B.A. Zhunusov, G.K. Demeuova, M.G. Kaiyrgalieva, G.M. Sagindykova, T.F. Alhassan WAYS OF IMPROVING EMPLOYMENT AMONG YOUNG PEOPLE.....	407
Z.O. Imanbayeva, A.K. Oralbayeva, A.Zh. Nauryzbayev, M.A. Umirzakova, B.H. Aydosova MODERN SYSTEMS OF CALCULATION AND EXPERIENCE OF THEIR APPLICATION IN DOMESTIC ENTERPRISES.....	423
G. Kairliyeva, G. Zhanibekova, K. Utegenova, A. Sultanov, Y. Bogdanova SELF-EMPLOYMENT AND DEVELOPMENT OF NON-AGRICULTURAL ENTREPRENEURSHIP IN THE RURAL COUNTRY.....	439
A.M. Kulagina, D.E. Nurmukhanbetova, S.Z. Saidullaev DEVELOPMENT OF CLASSIFICATION OF FOOD SERVICES AS AN ELEMENT OF SYSTEMATIZATION OF THE CONCEPTUAL APPARATUS.....	452
A.A. Kulanov, M.A. Aitkazina, E.A. Ruziyeva, A.D. Karshalova, A.K. Saulembekova THE IMPACT OF GREEN INSTRUMENTS ON THE STATE OF THE FINANCIAL SYSTEM.....	470
G.T. Kunurkulzhayeva, A. Bakpayeva, I. Imangaliyeva, G. Demeuova, Zh. Baishukurova, A. Nurgaliyeva FORMATION OF THE INFORMATION BASE FOR ASSESSING THE QUALITY OF LIFE OF THE RURAL POPULATION.....	483

L. Kurmangaliyeva, E. Aimagambetov, B. Jazykbayeva, B. Spanova THEORETICAL AND METHODOLOGICAL FOUNDATIONS OF THE STUDY OF INCOMES OF THE POPULATION AND THEIR FORMATION.....	497
G. Nurbayeva, A. Xembayeva, B. Mubarakova, G. Beisembayeva, B. Smailov, A. Kuniyazova FINANCIAL ASPECTS OF SUPPORTING CHILDREN WITH SPECIAL NEEDS.....	507
L.A. Omarbakiyev, Zh.T. Rakhymova, M.T. Bayetova, I.M. Baubekova INFLUENCE OF FACTORS OF ACTIVATION OF ENTERPRENEURSHIP DEVELOPMENT IN KAZAKHSTAN, INCLUDING INNOVATIVE.....	519
A. Tapalchinova, N. Kaftunkina, M. Mukhamedova, N.A. Mazhitova, U.D. Berikbolova FEATURES OF THE DEVELOPMENT OF TECHNOLOGY COMMERCIALIZATION IN KAZAKHSTAN.....	534
R.Sh. Takhtaeva, Y. Abeukhanova, M. Moldazhanov, K. Khasanova, L. Parimbekova EVALUATION OF TOURISM POTENTIAL IN EASTERN KAZAKHSTAN.....	547
Sh.A. Trusheva, A.T. Tleubayeva, R.B. Sartova. A.A. Zhakupov, A.T. Kaidarova ASSESSMENT OF THE IMPLEMENTATION OF POLICY IN THE FIELD OF MICE TOURISM IN KAZAKHSTAN BASED ON THE CLUSTER APPROACH AND REGRESSION MODEL.....	558
A.S. Ualtayeva, Laszlo Vasa, M.D. Ualtayev ANALYSIS OF THE LABOR MARKET OF KAZAKHSTAN: INFORMAL EMPLOYMENT.....	577

Publication Ethics and Publication Malpractice in the journals of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan

For information on Ethics in publishing and Ethical guidelines for journal publication see <http://www.elsevier.com/publishingethics> and <http://www.elsevier.com/journal-authors/ethics>.

Submission of an article to the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan implies that the work described has not been published previously (except in the form of an abstract or as part of a published lecture or academic thesis or as an electronic preprint, see <http://www.elsevier.com/postingpolicy>), that it is not under consideration for publication elsewhere, that its publication is approved by all authors and tacitly or explicitly by the responsible authorities where the work was carried out, and that, if accepted, it will not be published elsewhere in the same form, in English or in any other language, including electronically without the written consent of the copyright-holder. In particular, translations into English of papers already published in another language are not accepted.

No other forms of scientific misconduct are allowed, such as plagiarism, falsification, fraudulent data, incorrect interpretation of other works, incorrect citations, etc. The National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan follows the Code of Conduct of the Committee on Publication Ethics (COPE), and follows the COPE Flowcharts for Resolving Cases of Suspected Misconduct (http://publicationethics.org/files/u2/New_Code.pdf). To verify originality, your article may be checked by the originality detection service Cross Check <http://www.elsevier.com/editors/plagdetect>.

The authors are obliged to participate in peer review process and be ready to provide corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. All authors of a paper should have significantly contributed to the research.

The reviewers should provide objective judgments and should point out relevant published works which are not yet cited. Reviewed articles should be treated confidentially. The reviewers will be chosen in such a way that there is no conflict of interests with respect to the research, the authors and/or the research funders.

The editors have complete responsibility and authority to reject or accept a paper, and they will only accept a paper when reasonably certain. They will preserve anonymity of reviewers and promote publication of corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. The acceptance of a paper automatically implies the copyright transfer to the National Academy of sciences of the Republic of Kazakhstan.

The Editorial Board of the National Academy of sciences of the Republic of Kazakhstan will monitor and safeguard publishing ethics.

Правила оформления статьи для публикации в журнале смотреть на сайте:

www: nauka-nanrk.kz

ISSN 2518–1467 (Online),

ISSN 1991–3494 (Print)

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en>

Заместитель директор отдела издания научных журналов НАН РК *Р. Жалиқызы*

Редакторы: *М.С. Ахметова, Д.С. Аленов*

Верстка на компьютере *Г.Д. Жадырановой*

Подписано в печать 30.06.2023.

Формат 60x881/8. Бумага офсетная. Печать - ризограф.

40,0 п.л. Тираж 300. Заказ 3.

Национальная академия наук РК
050010, Алматы, ул. Шевченко, 28, т. 272-13-19